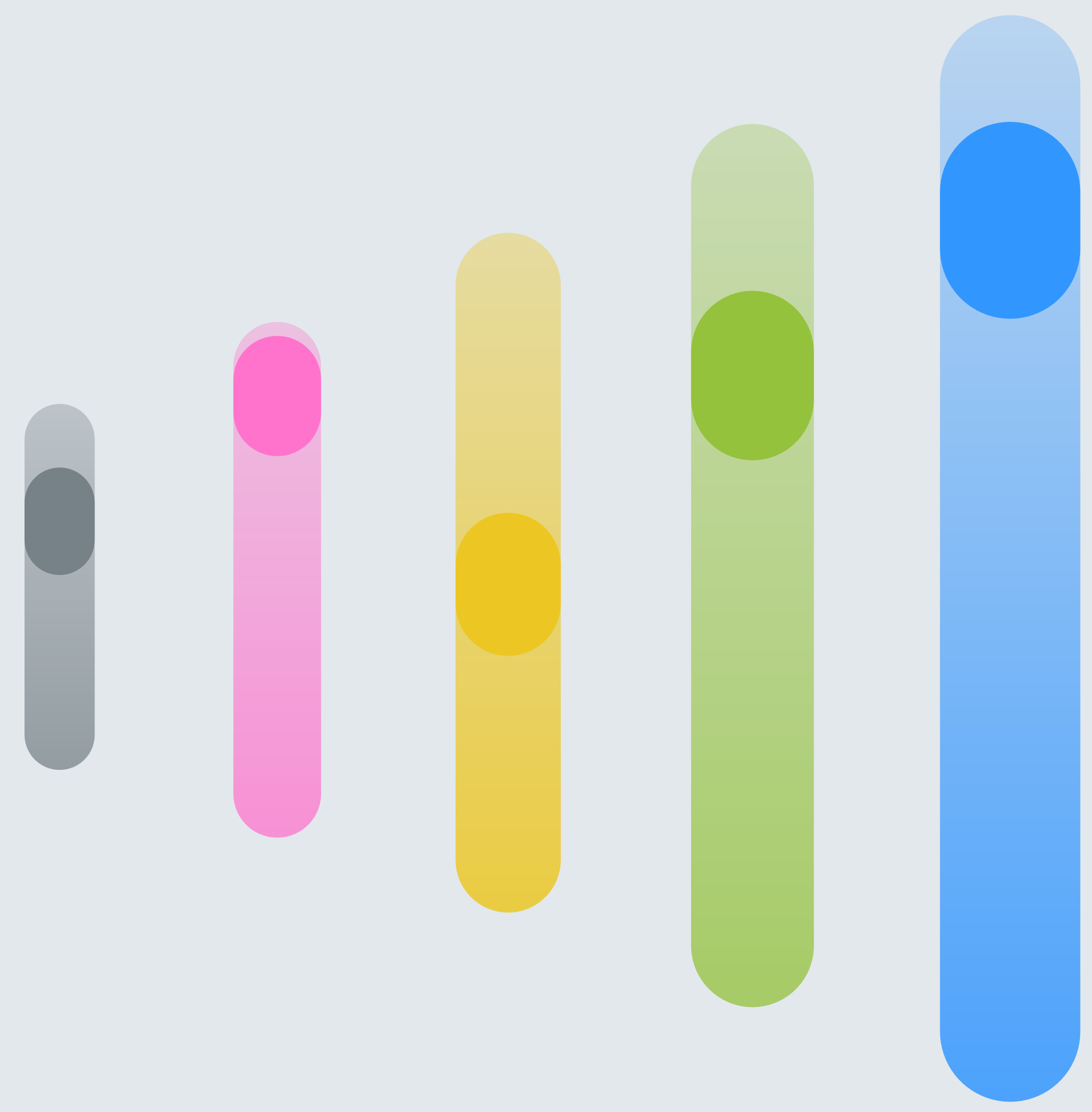

Let's Talk Elections

voor een
beter België

LET'S TALK
ELECTIONS E-BOOK

10 debatten over 10 thema's
met 10 partijvoorzitters

Gesprekken met de premier
en minister-presidenten

In debat met de jongerenvoorzitters
van de politieke partijen

Lessons learnt |||| voor een
beter België

Voorwoord

“Dat vergde een uitdagende voorbereiding...”, verklaarde een partijvoorzitter na de opname van een debat in het kader van onze Let’s Talk Elections-reeks. “Niet alleen voor jou”, antwoordde ik. Het was van meet af aan een ambitieuze doelstelling: tien debatten over tien thema’s, met tien partijvoorzitters, goed voor in totaal tien uur aan politieke inzichten ... en een veelvoud daarvan aan voorbereiding. Een leidende organisatie zoals het VBO moet op cruciale momenten voorbij de waan van de dag durven kijken. Daarom kozen we bewust voor langere, diepgaande en face-to-facetedebatten weg van clickbait, slogans en TikTok-clips. Daarom kozen we samen voor de moeilijkste, maar – mijns inziens – maatschappelijk meest zinvolle weg.

Elk debat bracht een nieuwe kijk op een thema. Dankzij de voorzitters, die hun partijstandpunten vertaalden naar een livepubliek van ondernemers. Dankzij de ondernemers aan de debattafel die de partijvoorzitters met de voeten op de grond hielden met concrete voorbeelden uit de praktijk. Dankzij de VBO-experten die elk thema op scherp stelden met heldere cijfers, analyses en inzichten.

Een onmiddellijke vaststelling na de tien debatten – zonder in details te vervallen, want daarvoor gebruiken we volgende pagina’s van dit e-book – was dat de eensgezindheid over de uitdagingen waarvoor het land en zijn ondernemers staan, groot is. En ook: politici kennen hun

publiek. Ze zijn bijzonder bedreven in het verpakken van de juiste boodschap voor de juiste doelgroep. Maar geloof me vrij: op het einde van de rit zit de ‘proof of the pudding in the eating’.

Dat is in fine het doel van dit e-book. De lezer door de bomen het bos laten zien. Op een heldere manier de oplossingen duiden die de politici aanreiken voor de problemen waarmee de Belgische bedrijven kampen. Elk thema openen we met een situatieschets van de uitdagingen waarvoor we staan, een samenvatting van het betoog van de betrokken partijvoorzitter en een toets aan de toekomstvisie van het VBO: ‘Horizon België 2030’. Elk thema sluiten we af met de oplossingen die het VBO in het volgende regeerakkoord wil zien staan. De debatten – u kunt ze allemaal herbekijken op www.horizon2030.be – schetsen samen met dit e-book op een genuanceerde manier de context en duiden de feiten zoals ze zijn. Op die manier helpen ze de lezer, u dus, bij het maken van de juiste keuze op 9 juni.

Benieuwd naar het resultaat.

PIETER TIMMERMANS
CEO VBO FEB

Onze 10 prioriteiten voor een veerkrachtiger, welvarender en duurzamer België, gericht aan de politieke partijen in de aanloop naar de verkiezingen

→ Download 10 speerpunten voor een beter België

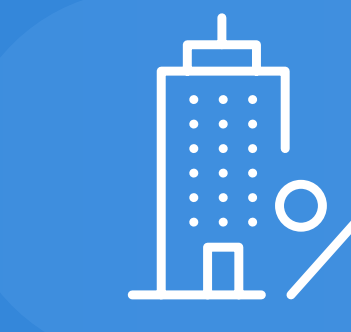
Het VBO-toekomstplan voor ons land: 30 concrete oplossingen voor 30 uitdagingen

→ Download Horizon België 2030

In dit e-book

10 debatten over 10 thema's met 10 partijvoorzitters 04

- **1. Vergunningen** 05
- **2. Digitalisering en onderzoek & ontwikkeling** 11
- **3. Energie** 16
- **4. Circulaire economie** 23
- **5. Level playing field - EU-wetgeving** 30

- **6. Loonkosten, indexering en concurrentievermogen** 36
- **7. Tekorten op de arbeidsmarkt** 43
- **8. Opleiding & vorming** 49
- **9. Mobiliteit** 56
- **10. Belastingen op arbeid en ondernemingen** 62

Gesprekken met de premier en minister-presidenten 67

- **Alexander De Croo**, Premier van België 67
- **Jan Jambon**, minister-president van de Vlaamse Regering 67

- **Rudi Vervoort**, minister-president van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering 67
- **Elio Di Rupo**, minister-president van de Waalse Regering 67

GenTonic: in debat met de jongerenvoorzitters van de politieke partijen 68

Voorzitters in debat

Gesprekken met 10 partijvoorzitters in aanloop naar de verkiezingen

TOM ONGENA – OPEN VLD

- Tekorten op de arbeidsmarkt
- Energie
- Loonkosten, indexering en concurrentievermogen

[Bekijk het debat op YouTube](#)

JEAN-MARC NOLLET – ECOLO

- Circulaire economie
- Level playing field – EU-wetgeving
- Mobiliteit

[Bekijk het debat op YouTube](#)

MELISSA DEPRAETERE – VOORUIT

- Tekorten op de arbeidsmarkt
- Opleiding en vorming
- Belastingen op arbeid en ondernemingen

[Bekijk het debat op YouTube](#)

PAUL MAGNETTE – PS

- Tekorten op de arbeidsmarkt
- Digitalisering en onderzoek & ontwikkeling
- Loonkosten, indexering en concurrentievermogen

[Bekijk het debat op YouTube](#)

JEREMIE VANECKHOUT – GROEN

- Energie
- Vergunningen
- Mobiliteit

[Bekijk het debat op YouTube](#)

SAMMY MAHDI – CD&V

- Circulaire economie
- Vergunningen
- Mobiliteit

[Bekijk het debat op YouTube](#)

FRANÇOIS DE SMET – DÉFI

- Circulaire economie
- Vergunningen
- Opleiding en vorming

[Bekijk het debat op YouTube](#)

BART DE WEVER – N-VA

- Energie
- Loonkosten, indexering en concurrentievermogen
- Belastingen op arbeid en ondernemingen

[Bekijk het debat op YouTube](#)

GEORGES-LOUIS BOUCHEZ – MR

- Energie
- Circulaire economie
- Opleiding en vorming

[Bekijk het debat op YouTube](#)

MAXIME PRÉVOT – LES ENGAGÉS

- Digitalisering en onderzoek & ontwikkeling
- Level playing field – EU-wetgeving
- Opleiding en vorming

[Bekijk het debat op YouTube](#)

1. Vergunningen

Uitdaging

De komende jaren zal de overheid grote inspanningen moeten doen, willen we de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs halen en zo tegen 2050 klimaatneutraliteit bereiken. Wetende dat we al een achterstand hebben inzake publieke investeringen, zullen we substantiële investeringen moeten doen in infrastructuur voor groei, vergroening en digitalisering.

Voor de noodzakelijke investeringen om industrie, wonen en mobiliteit duurzaam te maken, zijn vergunningen vereist die door andere overheidsdiensten moeten

worden verleend. Het huidige vergunningsproces is tijdrovend, onzeker en kan vaak worden aangevochten. Dat alles remt de broodnodige investeringen.

Er zijn al positieve stappen gezet, zoals de versnelde vergunningsprocedures van de EU voor hernieuwbare energieprojecten en de federale hervorming van de procedure voor de Raad van State. Verdere stappen zijn echter noodzakelijk om de transitie naar duurzaamheid te versnellen.

Arie Van Hoe
Executive Manager van het VBO-competentiecentrum
Recht & Onderneming

Debat met François De Smet
DéFI
➔ Lees meer

Debat met Sammy Mahdi
cd&v
➔ Lees meer

Debat met Jeremie Vaneekhout
Groen
➔ Lees meer

De analyse van Pieter Timmermans
CEO VBO FEB
➔ Lees meer

François De Smet over vergunningen

DéFI-voorzitter François De Smet onderscheidt twee belangrijke pijlers voor de grote, noodzakelijke investeringen in ons land.

De eerste pijler is publiek-private samenwerking. De overheid heeft namelijk niet genoeg middelen om de transitie op eigen houtje te financieren. Tegelijk onderstreept De Smet het belang van een stabiel juridisch kader voor bedrijven, zeker voor projecten die meerdere regeerperiodes overspannen. Een stabiel politiek en juridisch kader is noodzakelijk om te vermijden dat participerende bedrijven in een nieuwe regeerperiode voor verrassingen komen te staan.

“ VERGUNNINGSPROCEDURES MOETEN EFFICIËNTER EN EENVOUDIGER ”

De tweede pijler bestaat uit efficiënte en minder tijdrovende vergunningsprocedures. De grote boosdoeners zijn de administratieve rompslomp en de vele hordes die moeten worden genomen. Hij ziet heil in het vereenvoudigen en afbouwen van het aantal stappen om de procedures te versnellen. Daarnaast kan er, volgens de voorzitter, tijd worden gewonnen door de processen te digitaliseren.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Sammy Mahdi over vergunningen

Ook cd&v-voorzitter Sammy Mahdi beschouwt het huidige vergunningskader als een van de grootste frustraties voor ondernemers. Weg met het lange wachten, de ontelbare regels en de onduidelijkheid over de regels zelf. In fine gaat het voor de voorzitter over vertrouwen. Volgens hem moet er in onze maatschappij meer vertrouwen zijn in mensen, en in ondernemingen.

“ ORGANISEER SCHRAPSESSIES OP DE VERSCHILLENDE DEPARTEMENTEN ”

Zijn standpunten werden nader toegelicht door Vlaams parlements lid Robrecht Bothuyne. Hij verduidelijkte waar de cd&v de komende jaren werk van wil maken. Zo wil de partij in eerste instantie focussen op een industriebeleid. Een beleid dat inzet op competitiviteit van bedrijven. Minder en betere regelgeving moet, volgens Bothuyne, mee aan de basis liggen.

Er is nood aan een stabiel regelgevend kader om een 'stop-and-go'-beleid te vermijden, zeker bij belangrijke investeringsprojecten. Daarnaast stelt Bothuyne dat Belgische bedrijven niet aan strengere regels zouden moeten voldoen dan hun Europese concurrenten. België moet met andere woorden stoppen met zogenaamde 'gold-plating'.

Om de overkill aan regels te verminderen, stelt Mahdi voor nutteloze regels binnen de verschillende departementen te schrappen. Ook is hij voorstander van het 'regel-in-regel-uit'-principe, waarbij telkens er een nieuwe regel wordt toegevoegd, elders een regel verdwijnt.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Jeremie Vaneekhout over vergunningen

Als voormalig schepen van Ruimtelijke Ordening analyseert Groen-voorzitter Jeremie Vaneekhout het vergunningsproces vanuit zijn persoonlijke ervaring. In de visie van Groen wordt de afgifte van een vergunning gezien als een zorgvuldige afweging tussen de kansen op ondernemerschap en het behoud van het evenwicht tussen mens en omgeving.

“ VERGUNNINGEN ZIJN EEN BALANS TUSSEN ONDERNEMERSCHAP, MAATSCHAPPELIJKE BEHOEFTE EN HET BEWAREN VAN HET EVENWICHT TUSSEN MENS EN NATUUR ”

Een cruciaal knelpunt is het gebrek aan rechtszekerheid, wat resulteert in onduidelijkheid voor ondernemers over de voorwaarden en richtlijnen van het vergunningsproces. Bovendien duren de procedures vaak onnodig lang, onder meer door de onderbezetting van het personeelsbestand en de verkokering van het proces. Daardoor opereren verschillende departementen als geïsoleerde silo's, zonder geïntegreerde aanpak.

Vaneekhout pleit voor de implementatie van het 'only once'-principe. Dat principe heeft als belangrijkste doel te voorkomen dat burgers en ondernemingen herhaaldelijk dezelfde data moeten verstrekken, vooral wanneer die gegevens al beschikbaar zijn bij een andere overheidsdienst. Met die maatregel hoopt hij de efficiëntie en transparantie van het vergunningsproces te verbeteren, waardoor een snellere en gestroomlijnde afhandeling mogelijk wordt.

Gaëtan Hannecart, Uitvoerend Voorzitter Matexi, legde tijdens het debat met Groen-voorzitter Jeremie Vaneekhout de uitgebreide ervaring van Matexi inzake vergunningen op tafel. Met honderden gerealiseerde projecten en duizenden doorlopen vergunningstrajecten is hij een bevoorrechte getuige van de ontwikkelingen in het vergunningenlandschap. Hij benadrukte de uitdagingen waarmee ons land en zijn sector worden geconfronteerd, met name de beperkte open ruimte die België nog rest behouden en de noodzaak om de bestaande ruimte te helpen transformeren.

Die bestaande ruimte transformeren gaat gepaard met nog meer regelgeving en het 'not in my backyard'-syndroom, waarbij het publiek weerstand biedt tegen bouwprojecten in hun directe omgeving. Hannecart illustreerde de situatie in België met de overtreffende trap 'BANANA' (Build Absolutely Nothing Anywhere Near Anybody). In de beperkte ruimte die we hebben in België is die mentaliteit onmogelijk en rijden we onszelf muurvast.

Om dergelijke scenario's te vermijden, pleit Hannecart **voor eerlijke vergunningen die niet alleen op een billijke manier worden toegekend, maar ook consequent worden gehandhaafd nadat ze zijn goedgekeurd**. Daarmee hoopt hij bij te dragen tot een constructieve aanpak die de balans tussen stedelijke ontwikkeling en behoud van open ruimte in België waarborgt.

→ **Bekijk het debat op YouTube**

→ **Raadpleeg de fotogalerij**

→ **Luister op Spotify / Luister op Apple Podcasts**

GAËTAN HANNECART
UITVOEREND VOORZITTER MATEXI

Wat leren we hieruit?

Groen, DéFI en cd&v belichtten diverse perspectieven van het vergunningenbeleid, variërend van de noodzaak van een betere samenwerking tussen publiek en privé, over de vereenvoudiging van processen tot de grote behoefte aan rechtszekerheid. Tijdens de verschillende debatten werden de complexiteit van het vergunningenlandschap en het gebrek aan duurzame en praktische oplossingen als dé op te lossen problemen aangehaald.

Elke partij is het erover eens: het moet en het kan beter. Ook in aanpak van het probleem was er weinig onenigheid. DéFI, cd&v en Groen zien alle drie terecht heil in het vereenvoudigen van het vergunningsproces en het bieden van een stabiel en rechtszeker kader.

Cd&v maakte de oplossing concreet door zowel schrapsessies en een 'regel-in-en-regel-uit'-principe voor te stellen. Mits ze consistent worden geïmplementeerd, zijn dat geen slechte ideeën om de regelgeving te vereenvoudigen.

Ook Groen kwam met een tastbaar voorstel: om de administratieve lasten tijdens het vergunningsproces te verminderen, zijn ze voorstander van de concrete uitvoering van het 'only once'-principe. Iets waar wij met het VBO ook al langer voor pleiten.

“

TIJDENS DE VERSCHILLENDE DEBATTEN WERDEN DE COMPLEXITEIT VAN HET VERGUNNINGENLANDSCHAP EN HET GEBREK AAN DUURZAME EN PRAKTISCHE OPLOSSINGEN ALS DÉ OP TE LOSSEN PROBLEMEN AANGEHAALD

”

PIETER TIMMERMANS
CEO VBO FEB

Aanbevelingen voor het regeerakkoord

Een vergunning verkrijgen zou een motor voor verandering moeten zijn, geen obstakel.

Die doelstelling kan als volgt worden bereikt:

1 PAK EUROPESE VERGUNNINGSMONITORING OP EEN PROACTIEVE MANIER AAN

België moet in een vroeg stadium inspelen op Europese wetgevende initiatieven die het verlenen én behouden van vergunningen faciliteren. Een goed voorbeeld is het initiatief van de Europese Commissie om het verlenen van **vergunningen voor hernieuwbare energiebronnen te versnellen** én te vergemakkelijken. Tegelijkertijd moet België initiatieven die het verlenen van vergunningen vertragen in vraag stellen.

2 OPTIMALISEER NATIONALE EN REGIONALE VERGUNNINGSPROCEDURES

Het is cruciaal om op federaal en regionaal niveau het rechtskader voor het bekomen van vergunningen te verbeteren. **Vergunningsprocedures** moeten binnen een redelijke termijn worden afgerond. De recente hervorming van de procedures voor de Raad van State en de aangekondigde hervorming van de omgevingsprocedures op Vlaams niveau zijn stappen in de goede richting. Maar concrete tijdlijnen **met bindende termijnen** zijn essentieel voor daadwerkelijke verandering.

3 INTRODUCEER EEN 'FAST LANE'-TRAJECT VOOR STRATEGISCHE PROJECTEN

Voor investeringsprojecten van nationaal strategisch belang – die via het Overlegcomité die status kregen – moet een specifiek en efficiënt 'fast lane'-goedkeuringstraject worden ingevoerd.

2. Digitalisering en onderzoek & ontwikkeling

Uitdaging

België bevindt zich in de Europese kopgroep op het gebied van onderzoek & ontwikkeling (O&O). Dat betekent allerm minst dat we op onze lauweren kunnen rusten. Tegen 2030 willen we bij de wereldtop horen. Maar voor we zover zijn, moeten we nog drie grote uitdagingen tackelen.

Zo zijn er politieke ontwikkelingen en administratieve maatregelen die onzekerheid creëren rond het gunstige fiscale kader dat O&O en innovatie ondersteunt. Daar-

naast kan de samenwerking tussen de verschillende actoren die betrokken zijn bij onderzoek & ontwikkeling – zoals de academische wereld, onderzoekscentra, bedrijven – nog beter. Ten slotte verontrusten de leerresultaten in het onderwijs: de internationaal opgezette PISA-onderzoeken wijzen op een achteruitgang van de kennis en vaardigheden van studenten.

Pauline de Marcken
Expert van het VBO-competentiecentrum
Digitaal & Innovatief ondernemen

Debat met Paul Magnette
PS

[Lees meer](#)

Debat met Maxime Prévot
Les Engagés

[Lees meer](#)

De analyse van Pieter Timmermans
CEO VBO FEB

[Lees meer](#)

Paul Magnette over digitalisering en onderzoek & ontwikkeling

Paul Magnette vat innovatie en O&O samen als 'de investeringen van morgen en de jobs van de toekomst'. Toch is de PS-voorzitter voorstander van een resultaatsgebonden steunmechanisme voor onderzoek & ontwikkeling. Hij benadrukt ook dat zijn partijgenoot en staatssecretaris voor Relance, Strategische Investeringen en Wetenschapsbeleid Thomas Dermine, voorstander is van overheidssteun voor O&O door bedrijven. Maar hij wil een voorwaarde inbouwen, namelijk een soort efficiëntietoets. Uit zijn betoog blijkt dat hij niet alle steunmaatregelen, denk aan belastingkredieten, even efficiënt vindt.

“ GEEN STEUN VOOR O&O
ZONDER EFFICIËNTIETOETS ”

Onderwijs is voor de PS uitermate belangrijk. Bij de verdere ontwikkeling van ons 'O&O'-potentieel ziet Paul Magnette een grote rol voor het onderwijs. Hij vindt dat we moeten blijven inzetten op studie en opleiding, zowel op universitair als op technisch niveau. Daarnaast wil de voorzitter het duaal leren verdiepen, gezien de grote meerwaarde van opleidingen waarbij een student kennis en vaardigheden verwerft in de klas én op de werkvloer.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Maxime Prévot over digitalisering en onderzoek & ontwikkeling

In het partijprogramma van Les Engagés wordt gepleit voor een rechtvaardigere fiscaliteit. De vraag is of fiscale stimuli voor de continuïteit in onderzoek & ontwikkeling een plaats hebben in die visie. Partijvoorzitter Maxime Prévot antwoordt bevestigend op die vraag. Hij zet die steun zelfs hoog op zijn prioriteitenlijst. Sterker, hij verbaast er zich over dat er binnen sommige politieke kringen wordt geopperd om minder vrijgevig te zijn met steun, terwijl we net het omgekeerde moeten doen om onze concurrentiepositie ten opzichte van het buitenland te handhaven. Volgens Prévot zijn er nu bedrijven die bij een afbouw overwegen om hun zetel te verplaatsen naar andere landen. De negatieve rulling rond het gunstregime van auteursrechten is een mooi voorbeeld. Prévot was in dat dossier voorstander van het behoud om zo de IT-sector te ondersteunen.

“ AFBOWEN FISCALE INCENTIVES, STIMULEERT DELOKALISATIE ”

De voorzitter van Les Engagés onderstreepte ook het belang van een langetermijnvisie. Het heeft weinig nut, zegt hij, om nieuw beleid te ontwikkelen zonder verder te kijken dan de volgende verkiezingen. Voorbij die horizon kijken, is een must. Het onderzoek en de technologische ontwikkeling voor het verduurzamen van onze industrie gebeurt vandaag. Willen we daarvan in de komende decennia de vruchten plukken, dan moeten we daar ook vandaag al op inzetten.

Tijdens het debat met Maxime Prévot schoof **François Lepot, CEO van Safran Aero Boosters**, mee aan tafel. Zijn betoog maakte snel duidelijk waarom onderzoek & ontwikkeling zo belangrijk is voor de Belgische industrie. Dankzij een scherpe focus op innovatie bouwt zijn bedrijf – actief in de vliegtuigmotorindustrie – unieke inzichten en knowhow op waarmee het extra productie naar België kan aantrekken. En op die manier de bedrijfsactiviteiten en de jobzekerheid van zijn zo'n 1.500 medewerkers kan verzekeren.

François Lepot bevestigt bovendien dat de huidige fiscale stimuli voor O&O bijzonder concurrentieel zijn in vergelijking met het buitenland. De enige bezorgdheid die er heerst, is de stabiliteit en de zekerheid omtrent de maatregelen. **Een grote internationale investeerder of producent brengt immers alleen strategische productielijnen naar België op voorwaarde van een stabiel en rechtszeker kader.**

→ [Bekijk het debat op YouTube](#)

→ [Raadpleeg de fotogalerij](#)

→ [Luister op Spotify](#)
[Luister op Apple Podcasts](#)

FRANÇOIS LEPOT
CEO SAFRAN AERO BOOSTERS

Wat leren we hieruit?

De voorbije tien jaar vermarktte België zijn kenniseconomie met succes. We plukken daar nu de vruchten van. Menig politicus steekt die pluimen graag op zijn hoed, maar aan de kop van het peloton blijven meedraaien vereist inspanningen. Bij sommige politici wringt net daar het schoentje.

PS-voorzitter Paul Magnette zagen we bloemen werpen naar zijn partijgenoot en staatssecretaris Thomas Dermine. Terecht. Toch baart de kanttekening die hij in één adem maakte omtrent de toekomstige steun en fiscale stimuli zorgen. Innovatie valt niet uit de lucht en moet onophoudelijk worden ondersteund.

Maxime Prévot, voorzitter van Les Engagés, benaderde de materie vanuit een andere visie. Voor hem moet de overheid meer inzetten op fiscale stimuli voor innovatie zodat ons land innovatieleider blijft. Hij benadrukte bovendien de waarde van een langetermijnvisie en het verzekeren van stabiliteit en rechtszekerheid.

De vraagtekens bij sommige stimuli en het opwerpen van eventuele drempels staan haaks op wat de Belgische O&O nodig heeft. Naast het feit dat we net een tandje moeten bijsteken, vormen stabiliteit en een rechtszeker ondernemingsklimaat een van dé belangrijkste factoren voor bedrijven om te investeren in een land.

“

**DE VRAAGTEKENS BIJ SOMMIGE
STIMULI EN HET OPWERPEN VAN
EVENTUELE DREMPELS, STAAN
HAAKS OP WAT DE BELGISCHE
O&O NODIG HEEFT**

”

PIETER TIMMERMANS
CEO VBO FEB

Aanbevelingen voor het regeerakkoord

We bevinden ons op dit moment in de Europese kopgroep inzake O&O. In 2023 investeerden we 3,5% van het bbp in O&O. We moeten ambitieus durven zijn en mikken op 4%. Daarnaast is het behoud van een gunstig fiscaal kader cruciaal om aan de wereldtop te geraken.

Die doelstellingen kunnen als volgt worden bereikt:

1 BEHOUD HET GUNSTIG FISCAAL KADER

Het **gunstig fiscaal kader voor O&O** – inclusief vrijstellingen van doorstorting van bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers, expatregeling voor buitenlandse onderzoekers, belastingkrediet voor O&O en gunstig regime voor innovatie-inkomsten – **bracht België naar de top van de Europese landen**. Het behoud van die maatregelen is een absolute must voor de concurrentiekracht van onze bedrijven.

2 VERSTERK DE GECOÖRDINEERDE AANPAK ROND O&O

Het is essentieel om de samenwerking tussen de diverse innovatiespelers in ons land te versterken, waaronder de 12 federale collectieve onderzoekscentra 'DeGroote', zes competitiviteitspolen in Wallonië en Brussel, zeven speerpuntclusters en vier strategische onderzoekscentra in Vlaanderen. **Regelmatig overleg tussen federale en regionale instellingen** rond vergelijkbare thema's is van vitaal belang om samenwerkingskansen en synergieën te identificeren en te benutten.

3 GEEF PRIORITEIT AAN O&O EN INNOVATIE IN HET ONDERWIJS

We kunnen de leerresultaten in het onderwijs verbeteren door **kwalitatief hoogstaand onderwijs** te bieden dat aansluit bij de behoeften van de arbeidsmarkt. Het stimuleren van STEM-gericht onderwijs, door onder meer de inschrijvingsgelden voor die opleidingen in het hoger onderwijs te verlagen, zal de innovatiedrang en het ondernemerschap stimuleren.

4 DIGITALISEER ALLE INTERACTIE TUSSEN BEDRIJVEN EN OVERHEID

Om digitalisering en innovatie te bevorderen, **moeten alle transacties tussen bedrijven en overheid zo digitaal mogelijk zijn**. De invoering, **tegen begin 2026**, van een e-Box Enterprise, een unieke digitale mailbox voor bedrijven die door iedereen wordt gebruikt, zal dat faciliteren.

3. Energie

Uitdaging

Recente crisissen lieten zien hoe kwetsbaar ons land is voor schommelingen in energieprijzen ten opzichte van andere landen. In de Verenigde Staten bijvoorbeeld lagen de gasprijzen tijdens de energiecrisis tot twaalf keer lager.

Naast betrouwbare energie moet onze energie ook duurzaam zijn om de verschillende klimaatuitdagingen aan te gaan. Initiatieven zoals de Green Deal, het 'Fit for 55'-pakket en het 'RePowerEU'-plan streven naar een klimaatneutraal en onafhankelijker Europa tegen 2050. Die plannen vereisen radicale en snelle transformaties van de verschillende sectoren van onze economie. Om dat te bewerkstelligen benadrukken verschillende instanties de noodzaak om diverse technologieën in te schakelen.

Olivier Van der Maren
Executive Manager van het VBO-competentiecentrum
Energie, Klimaat & Mobiliteit

Willen we alle uitdagingen op het vlak van bevoorradingszekerheid, prijzen en klimaat aanpakken, dan moet er duidelijkheid komen over onze infrastructuur en over de kosten om industriële processen op te starten of te transformeren. Bovendien moet koolstofarme of neutrale energie voldoende toegankelijk én betaalbaar zijn.

Debat met Jeremie Vaneekhout
Groen
[Lees meer](#)

Debat met Bart De Wever
N-VA
[Lees meer](#)

Debat met Tom Ongena
Open Vld
[Lees meer](#)

Debat met Georges-Louis Bouchez
MR
[Lees meer](#)

De analyse van Pieter Timmermans
CEO VBO FEB
[Lees meer](#)

GROEN

Jeremie Vaneekhout over energie

Voor de Groen-voorzitter is “*de frustratie totaal*”. De klimaatcrisis vormt voor Jeremie Vaneekhout niet alleen een grote bedreiging voor de samenleving, er hangt ook een hoog kostenplaatje voor het bedrijfsleven aan vast als we in ons land niet op een andere manier gaan samenwerken. In die samenwerking is een grote rol weggelegd voor ondernemers.

Energie besparen beschouwt Groen als een eerste stap om stabiele energieprijzen en de bevoorradingszekerheid te borgen. Met als prioriteit het verminderen van het energieverbruik in woningen, aangezien een aanzienlijk deel van de gasconsumptie in ons land wordt gebruikt voor de verwarming van gebouwen.

“ **HERNIEUWBARE ENERGIE IS ECONOMISCH HET MEEST RENDABELE ALTERNATIEF** ”

In een tweede stap richt Vaneekhout zich op de publieke infrastructuur. Daarbij pleit hij voor het benutten van snelwegen als locaties voor hernieuwbare energiebronnen. Volgens hem is dat de meest energie-efficiënte, en tegelijk de meest economische aanpak.

Stap drie was en is de verlenging van de nucleaire reactoren. Het is volgens de partijvoorzitter de meest verantwoorde manier om de bevoorradingszekerheid te waarborgen. Met dien verstande dat het een eindige vorm van energie is. Het echte antwoord blijft de overstap naar hernieuwbare energie als het meest duurzame en economisch rendabele alternatief.

Tot slot stelde Vaneekhout voor om een ‘carbon contract for difference’ in te voeren. Daarbij zou de overheid ondernemers vergoeden als ze duurzame technologie gebruiken die nog niet rendabel is. De vergoeding stopt zodra de technologie rendeert.

→ **Bekijk het debat op YouTube**

→ **Raadpleeg de fotogalerij**

→ **Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts**

Bart De Wever over energie

“De oorlog in Oekraïne leerde België een dure les”, vertelt N-VA-voorzitter Bart De Wever. Nu moeten we beseffen dat behalve duurzaamheid, ook bevoorradingszekerheid, strategische autonomie en betaalbaarheid heel belangrijke elementen in het energieverhaal zijn, die een langetermijnvisie vergen. Voor die langetermijnvisie wil de voorzitter graag de mosterd halen bij Frankrijk, en dus niet bij Duitsland. De Duitsers krijgen, volgens De Wever, immers economisch zware klappen vanwege hun ondoordachte energiebevoorradingskeuzes.

Federaal parlementslid en energie-expert van de N-VA, Bert Wollants, licht de visie van de partij verder toe. Volgens hem is energie gelijk aan welvaart. Het hebben van voldoende energie tegen de juiste prijs houdt de welvaart binnen onze landsgrenzen. Net zoals zijn voorzitter hamert Wollants op het uitrollen van een langetermijnvisie.

“ KLEINE MODULAIRE KERNREACTOREN, ZOGENAAMDE SMR'S, MOETEN DEEL ZIJN VAN DE ENERGIEMIX ”

Wat houdt die visie dan precies in? Volgens de N-VA moeten zowel hernieuwbare energie als kernenergie samen de betaalbaarheid en bevoorradingszekerheid garanderen. In concreto moeten kleine modulaire reactoren, zogenaamde SMR's, in de energiemix worden opgenomen. En dat vanaf 2028, wanneer de eerste SMR's beschikbaar zouden zijn. Dat zal stabiliteit bieden aan burgers en bedrijven.

De wil en de durf moeten er zijn om nu te investeren in nieuwe vormen van (hernieuwbare) energie, zoals waterstof of offshorewindparken. Volgens De Wever is België bijzonder goed gepositioneerd om nieuwe energievormen – denk aan waterstof – te ontvangen. Maar daarvoor moeten we keuzes durven maken en een langetermijnvisie volgen die ons in staat stelt om te investeren in de juiste energiemix.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Tom Ongena over energie

Tom Ongena van Open Vld benadrukt dat we als samenleving voor aanzienlijke uitdagingen staan: de noodzaak om de CO₂-uitstoot te verminderen en tegelijkertijd te anticiperen op een verwachte stijging van de vraag naar elektriciteit (+62% tegen 2035). In zijn visie pleit hij voor een strategische aanpak: leg niet alle eieren in dezelfde mand, maar investeer in een slimme mix van hernieuwbare, nucleaire en nieuwe energiebronnen.

De recente verlenging van de levensduur van centrales voor een periode van tien jaar vindt de voorzitter een goede zaak. Tegelijk suggereert hij dat het cruciaal is om te evalueren of verdere verlengingen noodzakelijk zijn of niet.

“ **INVESTEER IN EEN SLIMME MIX VAN HERNIEUWBARE, NUCLEAIRE EN NIEUWE ENERGIEBRONNEN** ”

Hij ziet de noodzaak om bij zogenaamde 'dunkelflautes', als er weinig of geen wind en zon is, energiebronnen aan te spreken met stabielere prijzen dan gas. Daarom pleit Ongena voor voldoende investeringen in nieuwe technologieën, zoals Small Modular Reactors (SMR's). Volgens hem beschikt België over voldoende kennis en expertise om die technologieën in eigen land te ondersteunen en te implementeren.

→ **Bekijk het debat op YouTube**

→ **Raadpleeg de fotogalerij**

→ **Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts**

Manfred Van Vlierberghe, CEO van ArcelorMittal België, illustreert tijdens het debat de cruciale rol van energie, en met name betaalbare energie, in de bedrijfsvoering van zijn onderneming. ArcelorMittal België staat voor een aanzienlijke energie-uitdaging. Het heeft namelijk vier gigawatt per jaar nodig voor de productie van zijn staal. Dat is ongeveer een derde van het totale energieverbruik in België. Momenteel leveren niet minder dan vier kerncentrales die energie aan de staalproducent.

Het belang van betaalbare energie voor energie-intensieve bedrijven zoals ArcelorMittal België is bijzonder belangrijk. Dergelijke bedrijven spelen een cruciale rol in de economie, maar worden geconfronteerd met aanzienlijke uitdagingen op het gebied van kosten en concurrentie. **Een stabiele en betaalbare energievoorziening is van vitaal belang om de internationale concurrentiepositie te behouden en duurzaamheid te waarborgen.**

Van Vlierberghe pleit voor een gecombineerde aanpak om aan de energiebehoeften te voldoen, waarbij de focus ligt op hernieuwbare energie, nucleaire energie en CO₂-opvang. Verder stelt hij het Europees beleid in vraag, dat soms technologieën oplegt zonder ze eerst op hun doelgerichte efficiëntie te evalueren. Zijn ervaring leert dat streven naar duurzame energieoplossingen doordacht en pragmatisch moet gebeuren, wat vandaag vaker niet dan wel het geval is.

MANFRED VAN VLIERBERGHE
CEO ARCELORMITTAL BELGIË

Georges-Louis Bouchez over energie

MR-voorzitter Georges-Louis Bouchez koos het thema energie als eerste onderwerp voor ons paneldebat. Energie beschouwt hij immers als een essentieel element van beschaving. De samenleving vertrouwt er volgens hem op dat er voldoende energie aanwezig is om te consumeren. Het verplicht verminderen van energiegebruik staat gelijk aan welvaartsverlies. Om de visie van de MR in detail te belichten, nodigde hij Rémy Leboutte uit.

Zijn energieadviseur stelt dat twee belangrijke vaststellingen de partij ertoe noopten om de partijvisie bij te sturen. Allereerst is er de cruciale rol van energie in ons dagelijks leven en de hoeveelheid broeikasgassen die gepaard gaan met onze energieconsumptie. Ten tweede zijn er de ambitieuze klimaatdoelstellingen: 55% minder uitstoot tegen 2030 en klimaatneutraliteit tegen 2050. Vandaag, zes jaar voor de deadline, werd de uitstoot met 25% verminderd. Nog 30% te gaan, maar het Federaal Planbureau voorspelt in de komende jaren weinig vooruitgang, aldus de MR.

Als reactie daarop stelt de partij een energiebeleid voor dat rust op drie pijlers: prijs, bevoorradingszekerheid en duurzaamheid. De MR streeft naar een breed platform van CO₂-neutrale elektriciteitsproductie, waarvan de helft kernenergie en de andere helft hernieuwbare energie. Die aanpak moet zorgen voor een stabiele energievoorziening. Bovendien maken groene moleculen en e-fuels deel uit van de energiemix. Tot slot benadrukt de partij dat het nodig is om het hele energiesysteem te optimaliseren voor een effectieve uitvoering van hun visie.

Naast de recente verlengingen van de twee kerncentrales, Tihange 3 en Doel 4, geeft de voorzitter van de Franstalige liberalen aan dat hij nóg meer wil inzetten op kernenergie. Zijn plannen omvatten niet alleen de verlenging van de levensduur (tot 20 jaar) van de oudste kerncentrales, maar ook de bouw van nieuwe traditionele kerncentrales.

Hoewel Bouchez geen graten ziet in de bouw van Small Modular Reactors (SMR's), acht hij die onvoldoende. Aangezien SMR's volgens hem slechts een derde van de energie produceren in vergelijking met traditionele kerncentrales, ziet hij hun nut vooral als energiebron voor grote industrieterreinen, zoals bij de haven van Antwerpen. Er moeten aanvullend nieuwe traditionele kerncentrales komen, willen we voldoen aan de toekomstige energievraag.

“ **KLEINE MODULAIRE KERNREACTOREN ZIJN VOORAL NUTTIG VOOR GROTE INDUSTRIETERREINEN** ”

Bouchez erkent ook de financiële uitdagingen die gepaard gaan met die energie-omslag en pleit voor publiek-private samenwerkingen om de nodige middelen vrij te maken. Hij wijst er tegelijk op dat een aangepast vergunningbeleid essentieel is om een soepeler en efficiënter proces te garanderen.

→ **Bekijk het debat op YouTube**

→ **Raadpleeg de fotogalerij**

→ **Luister op Spotify Luister op Apple Podcasts**

Wat leren we hieruit?

In vergelijking met andere landen zijn energie-intensieve bedrijven in België in verhouding sterker vertegenwoordigd in het industrieel apparaat. Net voor die ondernemingen zijn bevoorradingszekerheid en competitieve prijzen twee cruciale factoren. Daarom kijken we naar de regering om een energiebeleid te voeren dat een stabiel kader biedt.

Tijdens het debat rond energie- en klimaatuitdagingen valt op dat er een brede consensus is over de urgentie van de uitdagingen die voor ons liggen. Groen, N-VA, Open Vld en MR delen de zorgen omtrent de bevoorradingszekerheid, de noodzaak tot uitstootreductie en de energieprijzen.

Zelfs over de verlenging van nucleaire reactoren bestaat eensgezindheid. Hoewel Groen-voorzitter Jeremie Vaneekhout geen voorstander is van kernenergie en het gebruik van kerncentrales liefst zo snel mogelijk tot nul herleidt, ziet ook hij ons land op dit moment genoodzaakt om die vorm van energieproductie te gebruiken.

Het grootste verschil tussen de partijen zit in de langetermijnvisie voor ons land, meer bepaald rond kernenergie. Hoewel elke partij ervan overtuigd is dat er moet worden geïnvesteerd in hernieuwbare energie, is niet elke partij ervan overtuigd of hernieuwbare energie voldoende zal zijn om de behoeften te dekken.

Open Vld en N-VA zitten op één lijn inzake energiemix en het gebruik van SMR's. MR zou liefst nog een versnelling hoger schakelen en naast SMR's ook nieuwe traditionele kerncentrales bouwen.

“

**HET GROOTSTE VERSCHIL
TUSSEN DE PARTIJEN ZIT IN DE
LANGETERMIJNVISIE VOOR ONS
LAND, MEER BEPAALD ROND
KERNENERGIE**

”

PIETER TIMMERMANS
CEO VBO FEB

Aanbevelingen voor het regeerakkoord

De transitie naar een duurzame energieproductie en -consumptie is noodzakelijk in de strijd tegen de klimaatverandering. Tegelijk kan de energietransitie een concurrentievoordeel opleveren voor de bedrijven en de energiekosten (ook voor de burger) drukken. Maar dat streven moet evenwichtig gebeuren binnen haalbare termijnen en zonder de bevoorradingszekerheid, de energiebeschikbaarheid en onze klimaatambities in het gedrang te brengen. En ... tegen een verantwoorde, inclusieve en competitieve energieprijis.

Die doelstellingen kunnen als volgt worden bereikt:

1 VOLG EEN TECHNOLOGISCH NEUTRALE AANPAK

Dat betekent dat we **alle beschikbare opties**, zoals kernenergie (zowel door verlenging van bestaande reactoren als via nieuwe, kleinere kernreactoren – SMR's), biobrandstoffen, waterstof en afgeleiden en CO₂-afvang, **in overweging moeten nemen**. Elke oplossing moet worden beoordeeld op basis van de voor- en nadelen in verhouding tot de beoogde doelen.

2 INVESTEER IN ENERGIE-INFRASTRUCTUUR

De energietransitie vereist een zeker en gunstig klimaat voor de investeringen van bedrijven en particulieren in onder meer energieproductie, -opslag en -efficiëntie én de uitbreiding en **modernisering van de huidige energie-infrastructureur**. De energietransitie vereist vele tientallen miljarden aan investeringen van bedrijven, gezinnen en overheden die moeten worden gestimuleerd door gepaste regelgeving, specifieke programma's en informatiecampagnes.

3 VOORZIE EEN 'FAST LANE' VOOR VERGUNNINGSPROCEDURES

Voor een versnelde uitrol van netten, nieuwe centrales en hernieuwbare energie moeten ook de **vergunningspcedures voor die investeringen worden versneld**. Een 'fast lane' voor die investeringen is noodzakelijk.

4. Circulaire economie

Uitdaging

Kritieke grondstoffen worden almaar schaarser, de energiebevoorradingszekerheid wankelt en onze concurrentiekracht taant. Daarom zijn circulariteit en het circulair economisch model een cruciale sleutel om de hedendaagse uitdagingen aan te gaan. Dankzij een circulair model dat hergebruik en recyclage vooropstelt en strategische partnerschappen en industriële symbiose promoot, kunnen onze bedrijven duurzamer, spaarzamer en efficiënter produceren.

België wordt nu al beschouwd als pionier in circulair ondernemen, maar we mogen niet op onze lauweren rusten. Het moet onze missie zijn om ondernemend België te blijven ondersteunen en begeleiden naar een duurzame economie. En te streven naar een beleidskader dat die transitie mogelijk maakt en stimuleert.

Het ontwikkelen van een circulair businessmodel is een werk van lange adem en de omwenteling van een lineair naar een circulair model vergt grote investeringen. De return on investment kan aanzienlijk zijn, op voorwaarde dat we onze expertise op het vlak van circulaire economie maximaal exporteren en vermarkten.

Vanessa Biebel
COO & Executive Manager van het VBO-competentiecentrum Sustainability & Circulaire economie

Stephan Vandermolen
Expert van het VBO-competentiecentrum Sustainability & Circulaire economie

Debat met Georges-Louis Bouchez
MR

[Lees meer](#)

Debat met Jean-Marc Nollet
Ecolo

[Lees meer](#)

Debat met François De Smet
DéFI

[Lees meer](#)

Debat met Sammy Mahdi
cd&v

[Lees meer](#)

De analyse van Pieter Timmermans
CEO VBO FEB

[Lees meer](#)

Georges-Louis Bouchez over circulaire economie

Circulariteit is voor MR-voorzitter Georges-Louis Bouchez de weg vooruit. Hij is van mening dat we bedrijven die circulariteit omarmen moeten ondersteunen, in plaats van ze te ontmoedigen. Hij wijst op enkele specifieke uitdagingen waarmee de circulaire gedreven industrie moet afrekenen: het complexe vergunningsproces, de overmatige regelgeving bij het omzetten van Europese richtlijnen en het 'not in my backyard'-syndroom. Zijn conclusie? Er is een actief industrieel beleid nodig om die problemen aan te pakken.

Bouchez pleit bovendien voor een efficiënter vergunningstraject en stelt dat burgers ervan moeten worden overtuigd dat circulaire bedrijven gunstig zijn voor hun regio. Het besef moet groeien dat circulaire industrie ook gebruikte materialen kan en moet invoeren van andere landen, om zo circulaire producten te exporteren. Het circulaire model wordt nog te vaak gezien als het hergebruik van de eigen afvalstoffen of het recycleren van oude kleren.

“ CIRCULAIR ONDERNEMEN IS DE WEG VOORUIT ”

MR ziet (circulaire) herindustrialisering trouwens als enige optie om Wallonië verder te laten groeien. Bouchez wijst op de vele braakliggende industrieterreinen en stelt voor dat industriële bedrijven die hergebruiken om de werkgelegenheid te vergroten en het budgettaire tekort aan te pakken.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

ecolo

Jean-Marc Nollet over circulaire economie

Nog voor het debat verklaarde de voorzitter van Ecolo al dat de circulaire industrie alleen al goed kan zijn voor 100.000 extra banen. De Belgische economie lijdt onder delokalisatie en circulaire economie is voor de partij een mogelijke oplossing om industrie terug naar België te brengen.

Om de voorstellen van de Waalse groenen kracht bij te zetten, gaf de voorzitter zijn collega en staatssecretaris van Economische Transitie en Wetenschappelijk Onderzoek voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Barbara Trachte, het woord. Trachte bevestigde dat het huidige lineaire economische model voor Ecolo onhoudbaar is.

De staatssecretaris constateert dat steeds meer bedrijven streven naar een duurzame, circulaire transitie. Denk aan de bouwsector, die vooroploopt in het gebruik van duurzame materialen. De economische strategie van Ecolo richt zich dan ook op het heroriënteren van middelen voor de circulaire economische ontwikkeling van de gewesten.

“ VERSNIPPERDE REGELGEVING HEEFT EEN CONTRAPRODUCTIEF EFFECT OP DE INVESTERINGSAPPETIJT ”

Nollet benadrukt bovendien de noodzaak aan een coherente samenwerking tussen de gewesten om circulaire economie in België verder te bevorderen en te verbeteren. Hij merkt op dat de verschillende regels in Wallonië, Vlaanderen en Brussel een contraproductief effect hebben op de investeringsappetijt in circulaire productieprocessen.

De voorzitter ziet een cruciale rol weggelegd voor onderzoek & ontwikkeling, waarbij producten vanaf het begin circulair ontworpen moeten worden om geforceerde recyclage van bovenaf te vermijden. Dat impliceert veel onderzoek om ervoor te zorgen dat producten gedurende hun hele levenscyclus circulair blijven.

→ [Bekijk het debat op YouTube](#)

→ [Raadpleeg de fotogalerij](#)

→ [Luister op Spotify](#)
[Luister op Apple Podcasts](#)

DéFI

François De Smet over circulaire economie

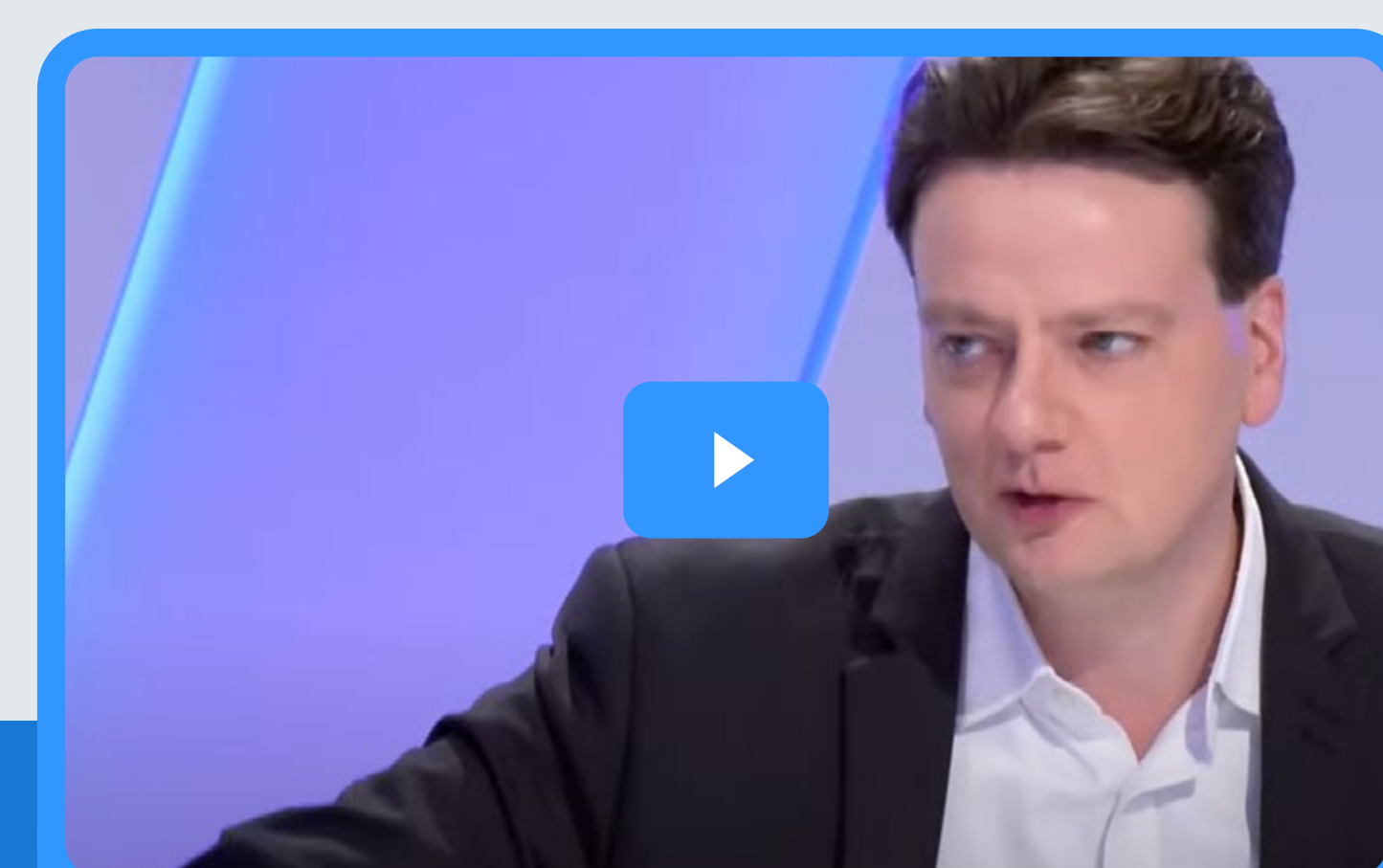
Volgens François De Smet, voorzitter van DéFI, bevinden we ons momenteel in een overgang naar een nieuwe vorm van economie, waarbij we afscheid nemen van fossiele brandstoffen en niet-recycleerbare materialen en overgaan naar een groenere, meer circulaire economie. Maar om die nieuwe economie aan te moedigen, zijn aanmoedigingsmaatregelen nodig.

Zo pleit De Smet specifiek voor fiscale incentives om de 'herstelbaarheid' van goederen te promoten. En wil hij bedrijven en burgers aanzetten om producten maximaal te hergebruiken en te herstellen. Dat is van cruciaal belang voor een meer duurzame economie.

“ STIMULEER HERSTEL EN HERGEBRUIK MET FISCALE INCENTIVES ”

Daarnaast wil hij circulaire producten een duidelijk label geven. Dat label moet consumenten in staat stellen circulaire producten duidelijk te onderscheiden waardoor ze geïnformeerde keuzes kunnen maken en op die manier bijdragen tot een meer circulaire economie.

DéFI ziet ook potentieel in het bevorderen van innovatieve initiatieven, zoals 'competitiviteitspolen' die start-ups, bedrijven en universiteiten samenbrengen in een incubator binnen een specifiek domein. Door samen te werken, kunnen zij innovatieve oplossingen ontwikkelen en bijdragen aan de groei van de circulaire economie.

→ [Bekijk het debat op YouTube](#)

→ [Raadpleeg de fotogalerij](#)

→ [Luister op Spotify](#)
[Luister op Apple Podcasts](#)

Tijdens het debat met François De Smet van DéFI, nodigden we **Cédric Vanhoeck** uit, **CEO van Resortecs**, pionier in ecodesign. Hij wijst ons op de grote milieu-impact van de mode-industrie, die hij beschouwt als een van de meest vervuilende sectoren. Het kernprobleem: kleding is vaak niet ontworpen om te worden gerecycleerd en bevat verschillende elementen zoals knopen, ritsen en diverse materialen die lastig van elkaar te scheiden zijn. Om dat probleem aan te pakken, ontwikkelde Vanhoeck een hitte-oplosbaar garen waarmee kleding gemakkelijker kan worden ontmanteld en gerecycleerd.

Hij stelt vast dat grote bedrijven, mede dankzij de Europese Commissie, steeds meer betrokken raken bij circulaire economie. Daardoor verschuift de focus naar het vinden van oplossingen voor het recyclageprobleem in de mode-industrie.

Niettemin wijst Vanhoeck op uitdagingen met betrekking tot een level playing field binnen Europa en op de wereldmarkt. **Hij merkt op dat niet alle economische actoren gebonden zijn aan dezelfde regels en voorwaarden. Dat leidt tot oneerlijke concurrentie.**

Een ander belangrijk punt volgens Vanhoeck is de noodzaak aan uitgebreid O&O richting circulair design. Hoewel België goede ondersteuning biedt voor nieuwe start-ups, stelt hij dat die steun ontoereikend is wanneer een bedrijf wil groeien en internationaliseren. **Om echte wereldspelers te creëren, pleit Vanhoeck voor meer ondersteuning voor Belgische start-ups aan de vooravond van hun doorbraak.**

CÉDRIC VANHOECK
CEO RESORTECS

Sammy Mahdi over circulaire economie

Wat kan de overheid doen om circulaire economie te ondersteunen? Volgens Sammy Mahdi, voorzitter van cd&v, kan er niet worden geraakt aan de financiële incentives voor onderzoek & ontwikkeling. Ze zijn cruciaal om een nieuwe en innovatieve economie als de circulaire economie te stimuleren. Volgens de partij moeten we op dat vlak onze sterktes – talent en kennis – verder uitspelen.

Daarnaast vinden de Vlaamse christendemocraten dat we onze expertise in dit domein moeten vermarkten en exporteren naar het buitenland. Sterker nog, we moeten verder durven kijken en inspelen op toekomstige opportuniteiten. Bijvoorbeeld: binnen 20 jaar kunnen we heel wat zonnepanelen recycleren. Maar we moeten vandaag al onze bedrijven met hun knowhow aanmoedigen om van dat ‘probleem’ een circulaire opportuniteit te maken. Zo versterken we onze positie als pionier en creëert ons land extra toegevoegde waarde voor zijn burgers.

“ LAAT ONS INVESTEREN IN ONZE EXPERTISE IN DE CIRCULAIRE ECONOMIE OM ZO MEER JOBS EN WELVAART TE CREËREN ”

De overheid moet bovendien durven investeren in Belgische start-ups, dixit Mahdi. We hebben jammer genoeg niet dezelfde middelen als de grote landen, zoals de VS of Duitsland. Maar met gerichte investeringen kunnen we wel circulaire start-ups ondersteunen in hun opschaling, zodat ze vervolgens meer jobs en meer welvaart kunnen creëren.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Wat leren we hieruit?

Het antwoord is duidelijk: iedereen beschouwt circulaire economie als de weg vooruit. Partijen zien die nieuwe industrie als een opportuniteit om het Belgisch industrieel landschap op te waarderen. België wordt nu al beschouwd als circulaire pionier, maar we mogen niet op onze lauweren rusten. MR, DéFI en Ecolo delen dat standpunt.

Ecolo merkt terecht op dat een cruciale rol is weggelegd voor onderzoek & ontwikkeling om circulair ondernemen verder te ontwikkelen. De partij onderstreept nog maar eens hoe transversaal de fiscale ondersteuning voor O&O kan zijn, en waarom we die stimuli moeten behouden en zelfs uitbreiden.

Ook MR haalt een belangrijk punt aan, namelijk dat het vergunningsproces in een baanbrekende industrie als de circulaire economie vaker blokkerend dan stimulerend werkt. De ambitie om de vergunningstrajecten te optimaliseren, kan ik enkel toejuichen.

Hoewel DéFI de juiste accenten legt, wil ik ook waarschuwen voor goedbedoelde maar afremmende maatregelen. Initiatieven zoals het introduceren van labels voor circulaire producten kunnen bedrijven administratieve overlast bezorgen en zo een rem zetten op hun activiteiten.

“

**BELGIË WORDT NU AL
BESCHOUWD ALS CIRCULAIRE
PIONIER, MAAR WE MOGEN NIET
OP ONZE LAUWEREN RUSTEN**

”

PIETER TIMMERMANS
CEO VBO FEB

Aanbevelingen voor het regeerakkoord

De overgang van een lineair naar een circulair bedrijfsmodel is complex en vereist samenwerking. Er zijn nog te veel hindernissen, zoals financiering en complexe wetgeving. De overheid moet een ondersteunende rol spelen en een gunstig klimaat creëren voor circulaire bedrijfsmodellen. We moeten ambitieus durven zijn en de circulaire economie positioneren als een Belgisch exportproduct binnen de EU.

Die doelstellingen kunnen als volgt worden bereikt:

1 IMPLEMENTEER EUROPESE RICHTLIJNEN OP EEN CORRECTE MANIER

De overheid moet met een duidelijke visie sterk wegen op het Europese 'Green Deal'-beleid. Ze moet anticiperen op het correct omzetten van de vele Europese 'Green Deal'-richtlijnen en op die manier zorgen voor een gelijk speelveld om onze concurrentiepositie te behouden. **Regelgeving die in België strenger is dan in andere Europese landen ('gold-plating') kan onze concurrentiekracht verzwakken.**

2 VERSTERK HET INTRA-BELGISCH PLATFORM CIRCULAIRE ECONOMIE

Het federaal actieplan circulaire economie (2021-2024) voorziet in een **intra-Belgisch platform voor samenwerking tussen de regio's en met de stakeholders**. Dat platform is sinds december 2022 operationeel en als stakeholder is het VBO op de hoogte van de werkzaamheden. Het platform bevordert het overleg tussen de verschillende niveaus en toont een duidelijke ambitie om bepaalde belemmeringen weg te werken. Binnen het platform moet echter nog intensiever worden samengewerkt om meer resultaten te kunnen boeken in alle domeinen.

3 PROMOOT ONZE LEIDENDE ROL IN DE CIRCULAIRE ECONOMIE

We moeten onze voortrekkersrol in de **circulaire economie** in Europa claimen door onze kennis, expertise en innovatieprojecten **als exportproduct** te promoten. Die aanpak moet ook worden geïntegreerd in de economische prinselijke missies, georganiseerd door het Agentschap van Buitenlandse Handel in samenwerking met de regionale exportdiensten.

5. Level playing field - EU-wetgeving

Uitdaging

Belgische bedrijven zijn vaak geïntegreerd in internationale waardeketens waardoor ze in grote mate afhankelijk zijn van internationale handel. Zo was in 2022 liefst 94% van het Belgische bbp het resultaat van exportactiviteiten. Het toont aan dat onze handel in Europa en de rest van de wereld een belangrijke motor van groei en welvaart is.

Ondanks die prominente rol van internationale handel, ervaren Belgische ondernemers aanzienlijke hindernissen. Een opvallend obstakel is de soms strengere Belgische regelgeving op de Europese markt in vergelijking met onze buurlanden. Een gevolg van het feit dat Belgische overheden de Europese richtlijnen vaak strikter implementeren dan nodig (zgn. 'gold-plating'), waardoor Belgische bedrijven een concurrentienadeel ondervinden.

Bovendien hebben de Belgische overheden het moeilijk om een eenduidig standpunt in te nemen ten aanzien van de Europese instanties. Dat bemoeilijkt vaak de effectieve belangenbehartiging en kan leiden tot een gebrek aan bescherming van Belgische belangen op Europees niveau.

Een ander belangrijk knelpunt is de uitdaging voor Belgische bedrijven om buiten de EU nieuwe groeimarkten aan te boren. Dat is van cruciaal belang aangezien naar verwachting 85% van de wereldwijde economische groei tegen 2030 buiten de EU zal plaatsvinden. Het ontbreken van een effectieve strategie – zoals de snelle ratificatie van vrijhandelsakkoorden – om die markten te benutten, kan de toekomstige groei en concurrentiepositie van Belgische bedrijven bedreigen.

Olivier Joris
Executive Manager van het VBO-competentiecentrum Europa & Internationaal

Debat met Jean-Marc Nollet
Ecolo
[Lees meer](#)

Debat met Maxime Prévot
Les Engagés
[Lees meer](#)

De analyse van Pieter Timmermans
CEO VBO FEB
[Lees meer](#)

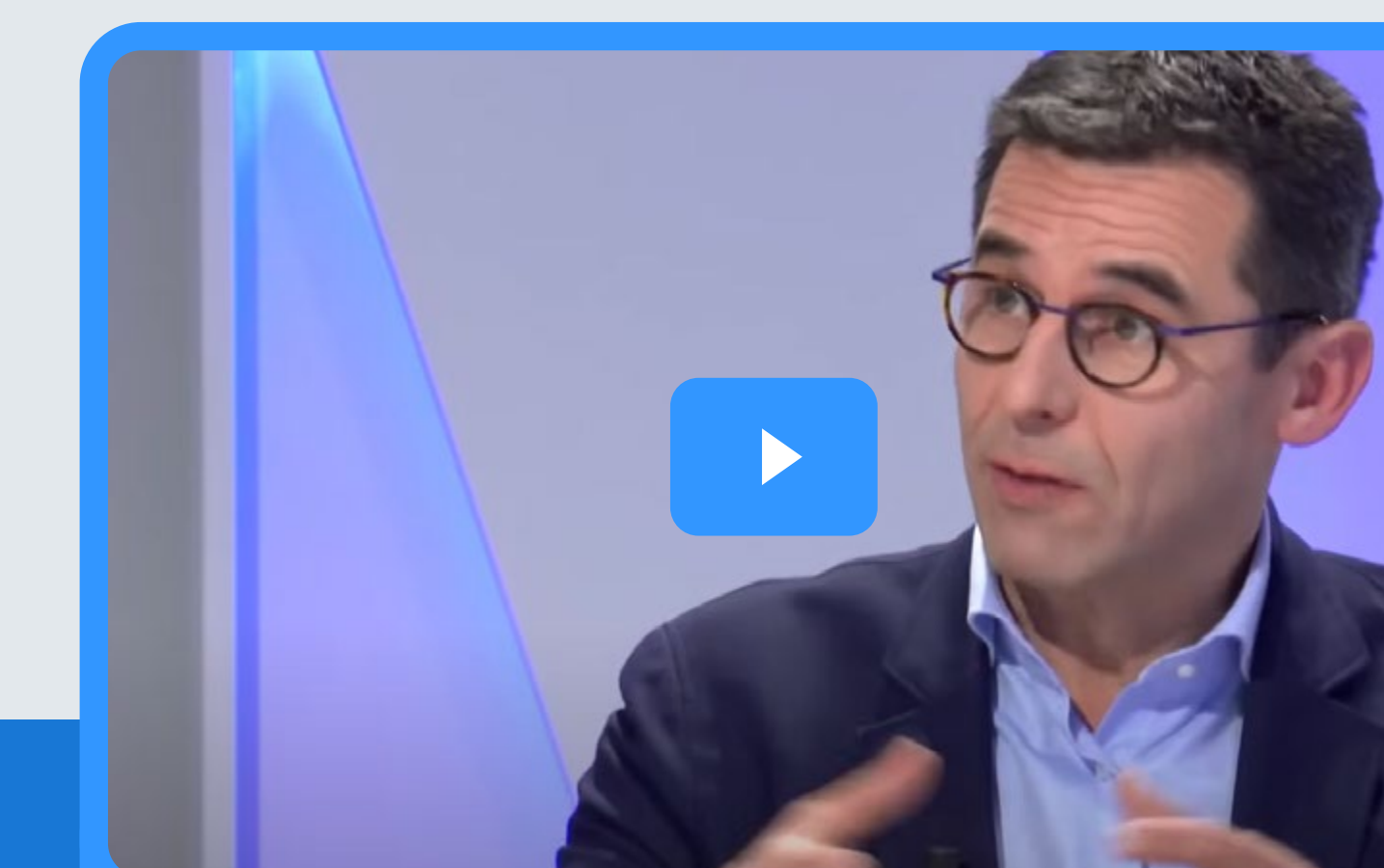
Jean-Marc Nollet over level playing field - EU-wetgeving

Aan het begin van het debat hield de voorzitter van Ecolo een betoog waarin hij een evenwicht trachtte te vinden tussen het belang van vrijhandelsakkoorden en de bescherming van Belgische belangen. Hoewel hij het eens is dat België snel moet handelen bij het ratificeren van vrijhandelsakkoorden en het omzetten van Europese richtlijnen om onduidelijkheid te vermijden, dringt hij aan op voorzichtigheid. Hij is immers niet overtuigd dat alle vrijhandelsakkoorden even voordelig zijn voor de Belgische burgers of ondernemers.

“ STRENGER ZIJN DAN EUROPA LEVERT OP TERMIJN EEN CONCURRENTIEVOORDEEL OP ”

Nollet is bezorgd over bepaalde vrijhandelsakkoorden, zoals het EU-Mercosur-verdrag, dat volgens hem nadelig is voor Belgische landbouwers. Hij pleit daarom voor het opnemen van zogenaamde 'spiegelclausules' die stellen dat producenten die naar de EU willen exporteren, moeten voldoen aan equivalente productie- en duurzaamheidsnormen als EU-producenten. Op die manier wil Nollet eerlijke concurrentievoorwaarden en de bescherming van lokale belangen verzekeren.

Zijn standpunt inzake 'gold-plating' wijkt af van wat het VBO nastreeft. Nollet gelooft in het belang van voorlopers, landen die de leiding nemen en zo een competitief voordeel creëren. Neem het voorbeeld van de duurzame ontwikkelingsnormen. In de pas – en dus niet voorop – lopen en 'langer wachten' duwt de kosten volgens hem alleen maar omhoog. Daarom pleit hij voor 'gold-plating', waarbij hij erop aandringt om binnen België normen vast te stellen die strenger zijn dan wat door Europa wordt opgelegd. Op die manier kan ons land een duurzaam competitief voordeel opbouwen.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Maxime Prévot over level playing field - EU-wetgeving

Maxime Prévot, voorzitter van Les Engagés, is voorstander van een coherente en tijdige aanpassing van nationale wetgeving aan de Europese richtlijnen. Hij pleit voor een georganiseerde aanpak waarbij verschillende overheidsniveaus de kans krijgen om hun bevoegdheden uit te oefenen.

Prévot stelt dat de diverse overheden in België voldoende tijd moeten krijgen om de regels, binnen hun respectievelijke bevoegdheden, aan te passen aan nieuwe Europese richtlijnen. Als er na verloop van tijd geen vooruitgang wordt geboekt, dan vindt hij dat de federale overheid moet kunnen ingrijpen en de omzetting moet kunnen doorvoeren.

“ DE FEDERALE OVERHEID MOET KUNNEN INGRIJPEN ALS DE REGIONALE OVERHEDEN GEEN VOORUITGANG BOEKEN ”

Daarnaast stelt de voorzitter vast dat België vaak gedwongen wordt om zich te onthouden tijdens Europese stemmingen doordat een eenduidige visie tussen de verschillende Belgische bevoegdheidsniveaus ontbreekt. Daardoor verliest België invloed op belangrijke Europese strategische beslissingen. Daarom pleit Prévot voor meer ruimte voor het federale niveau, en zelfs, na uitgebreid overleg en kennisname van de verschillende regionale standpunten, finaal beslissingsrecht.

Prévot sluit af met een standpunt over de staatshervorming. Zijn partij staat open voor zo'n hervorming, op voorwaarde dat die leidt tot een efficiëntere overheid en een gestroomlijnder besluitvormingsproces inzake Europese thema's.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

René Branders, CEO van FIB Belgium en voorzitter van het VBO, sprak tijdens het debat over de uitdagingen waarmee zijn bedrijf in de metaalverwerkingssector wordt geconfronteerd. FIB Belgium, gespecialiseerd in thermische behandelingsinstallaties voor onder meer staaldraad, exporteert 98% van zijn productie en wordt dus dagelijks geconfronteerd met de complexiteit van internationale handel.

Branders legde de vinger op enkele belangrijke hindernissen voor zijn bedrijf. Zo worden bedrijven actief op Europees niveau geconfronteerd met een lappendeken van regelgevingen, verschillend per EU-lidstaat. Dat maakt het moeilijk om efficiënt te opereren en kan leiden tot ongelijke concurrentievoorwaarden. Daarnaast merkte hij op dat niet-Europese producenten vaak materialen of grondstoffen gebruiken die in Europa verboden zijn, maar toch in concurrerende producten worden verwerkt. Dat creëert oneerlijke concurrentie op de markt. Verder wees Branders op het incoherente btw-stelsel. Dat zorgt voor administratieve en logistieke problemen voor bedrijven die buiten de Europese markt actief zijn.

Om een eerlijker speelveld te creëren en gelijke voorwaarden voor alle bedrijven binnen dezelfde markt te waarborgen, pleitte Branders voor een level playing field.

Dat kan via meer wederzijdse erkenning van nationale wetgevingen, door de invoering van industriegedreven standaarden en waar nodig door de harmonisering van regels. Ook moet ons land binnen zijn grenzen de EU-richtlijnen sneller en zonder 'gold-plating' omzetten.

Tot slot pleitte René Branders voor een betere samenwerking tussen de administraties van de lidstaten en een efficiënter markttoezicht om de conformiteit van de goederen die Europa binnenkomen beter te controleren.

RENÉ BRANDERS

CEO FIB BELGIUM EN VOORZITTER VBO FEB

Wat leren we hieruit?

De Europese economische integratie is de motor van groei en welvaart voor onze kleine, open economie. De goede werking van de interne markt – de gemeenschappelijke Europese markt met vrij verkeer en een level playing field – is essentieel voor het Belgische bedrijfsleven.

Door de Europese richtlijnen tijdig en volgens de geest van de tekst om te zetten, en dus niet aan ‘gold-plating’ te doen, garanderen we een Europees gelijk speelveld en vermijden we in België strengere regels en meer administratieve verplichtingen dan in de andere EU-lidstaten, wat ons concurrentievermogen verzwakt.

Jammer dat Jean-Marc Nollet, voorzitter van Ecolo, voor bepaalde thema’s toch voorstander was van ‘gold-plating’. Hij is ervan overtuigd dat bedrijven die het initiatief nemen en torenblazers zijn een competitief voordeel zullen hebben. Daarbij ziet hij echter een belangrijk punt over het hoofd: niet alle bedrijven zijn even wendbaar of kunnen direct de omslag maken zonder bijzonder zware investeringen. Het heeft dus geen zin dat België als een generaal chargeert, maar onvoldoende achteromkijkt om te zien of de troepen – burgers en bedrijven – nog kunnen volgen.

Ook zijn terughoudendheid om sommige gesloten vrijhandelsakkoorden snel te beklinken, baart mij zorgen. We hinken nog achterop met de ratificatie van verschillende vrijhandelsakkoorden. Nochtans werd een aantal van die akkoorden jaren geleden al getekend. Die achterstand ondermijnt de geloofwaardigheid van België tegenover zijn Europese en internationale partners.

Les Engagés liet een ander geluid horen. Het pleidooi van Maxime Prévot voor een snellere en coherenter omzetting van de Europese regelgeving naar het Belgisch recht is wat de bedrijfswereld nodig heeft. Ook zijn wens voor een meer eenduidige visie tussen de verschillende Belgische bevoegdheidsniveaus rond internationaal strategische thema’s is een goede zaak.

“

WE HINKEN NOG ACHTEROP MET DE RATIFICATIE VAN VERSCHILLENDE VRIJHANDELSAKKOORDEN ... DIE ACHTERSTAND ONDERMIJNT DE GELOOFWAARDIGHEID VAN BELGIË TEGENOVER ZIJN EUROPESE EN INTERNATIONALE PARTNERS

”

PIETER TIMMERMANS
CEO VBO FEB

Aanbevelingen voor het regeerakkoord

Om onze welvaart en innovatiekracht maximaal te stimuleren, moeten onze bedrijven kunnen concurreren op zowel Europees als internationaal niveau.

Die doelstelling kan als volgt worden bereikt:

1 ONDERSTEUN VRIJHANDELSAKKOORDEN

België moet actief pleiten voor een ambitieus en modern Europees handelsbeleid om betere toegang te krijgen tot internationale markten en eerlijke concurrentie te waarborgen. België moet de door de EU onderhandelde **handelsakkoorden binnen een termijn van twee jaar ratificeren**. Er moet snel een oplossing worden gevonden voor de verschillende internationale akkoorden die nog wachten op ratificatie door alle bevoegde parlementen. Daarnaast moet ons land een constructieve houding aannemen ten opzichte van nieuwe handelsakkoorden die voor ratificatie worden voorgelegd.

2 GARANDEER DE GOEDE WERKING VAN DE INTERNE MARKT EN VERMIJD 'GOLD-PLATING'

Ons land moet zich volledig scharen achter de tweeledige doelstelling om de interne markt van de EU, onze belangrijkste afzetmarkt, te verdiepen en te optimaliseren. De verschillende overheden in ons land moeten EU-richtlijnen nauwkeuriger en sneller implementeren. Het invoeren van regels die strenger zijn dan wat wordt vereist door het Europese kader moet worden vermeden door dat principe in elk regeerakkoord op te nemen. Er moet ook meer overleg zijn tussen de gewesten om **binnen België een homogene omzetting (intra-Belgisch level playing field) te waarborgen**. Tot slot moet België zich hoeden voor het nemen van unilaterale beslissingen als er al een Europees voorstel in de maak is.

3 IDENTIFICEER EN VERDEDIG BELGISCHE BELANGEN IN EUROPA OP EEN EFFICIËNTE MANIER

Onze overheden moeten duidelijker in kaart brengen wat de Belgische belangen zijn binnen EU-dossiers. Belgische ministers moeten actief deelnemen aan Europese ministerraden en daar een helder standpunt innemen. We moeten **vermijden dat België zich onthoudt van stemmingen in de Raad van de Europese Unie vanwege een gebrek aan consensus**. Er moet daarom een procedure komen die het Overlegcomité in staat stelt knopen door te hakken en een standpunt in de Raad in te nemen.

6. Loonkosten, indexering en concurrentievermogen

Uitdaging

Op het gebied van loonkosten, indexering en concurrentievermogen loopt België de 100 meter met een grote handicap. In de periode 2022-2023 stegen de loonkosten in ons land met meer dan 15% als gevolg van de stijgende energieprijzen en de automatische indexering. Dat deed onze historische loonhandicap geen goed. Integendeel, van minder dan 10% in 2021 nam de handicap toe tot meer dan 15% in 2023. Dat betekent concreet dat een uur arbeid in België gemiddeld 6 euro meer kost dan in onze buurlanden.

De hoge loonkosten vormen al decennialang een obstakel voor Belgische bedrijven. Ze verzwakken de concurrentiekracht op zowel binnenlandse als buitenlandse markten. Dat heeft directe gevolgen voor de marktaandelen van Belgische bedrijven en maakt ons land minder aantrekkelijk voor nieuwe buitenlandse investeringen. Bovendien remt het de jobcreatie af, wat verdere economische groei binnen onze landsgrenzen belemmert.

Edward Roosens
Chief Economist & Executive Manager van de VBO-competentiecentra Economie & Conjunctuur en Digitaal & Innovatief ondernemen

Debat met Bart De Wever
N-VA
[Lees meer](#)

Debat met Tom Ongena
Open Vld
[Lees meer](#)

Debat met Paul Magnette
PS
[Lees meer](#)

De analyse van Pieter Timmermans
CEO VBO FEB
[Lees meer](#)

Bart De Wever over loonkosten, indexering en concurrentievermogen

N-VA-voorzitter Bart De Wever deelt zijn kritische kijk op de automatische indexering en vertelt hoe dat mechanisme zijns inziens vooral voordelig is voor de fiscus. In zijn betoog benadrukt hij dat door de loonwig, het verschil tussen de brutoloonkosten voor de werkgever en het nettoloon dat de werknemer ontvangt, de belastingdienst het grootste deel van de loonsverhoging incasseert. Dat resulteert volgens hem in een situatie waarin bedrijven meer betalen, terwijl werknemers hun loon amper zien stijgen.

“ DE AUTOMATISCHE INDEXERING IS KOOPKRACHT KOPEN OP KREDIET ”

Naast de fiscale dimensie, wijst De Wever op de explosie van sociale uitgaven die voortkomt uit de automatische indexering, met name op het gebied van pensioenen en uitkeringen die de indexering volgen.

Voor De Wever is de automatische indexering koopkracht kopen op krediet, want uiteindelijk leidt ze tot economische repercussies, zoals herstructureringen en verlies van investeringen, met banenverlies als gevolg. Hij gelooft dat bedrijven zullen investeren en groeien in landen waar de kostenstructuur gunstiger is, en dat België momenteel niet aan die eis voldoet.

De N-VA-voorzitter wijst ook op de onevenredige voordelen van de automatische indexering, waarbij voornamelijk de hoogste lonen profiteren en inactieven minder gestimuleerd worden om werk te zoeken. Hij benadrukt dat werkende mensen met lagere lonen het meest benadeeld zijn door dat systeem, aangezien ze maar een klein deel van de stijging ontvangen en een groot deel ervan verliezen via belastingen.

De Wever pleit voor een herziening van dat systeem, waarbij hij de focus legt op het ondersteunen van mensen met lagere lonen door middel van nettoverhogingen of eenmalige bonussen. Hij suggereert dat hogere lonen dan tijdelijk kunnen wachten op loonsverhogingen om voor een stuk de impact van de crisis op te vangen.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Tom Ongena over loonkosten, indexering en concurrentievermogen

Anders dan Bart De Wever, benadrukt de voorzitter van Open Vld, Tom Ongena, dat de automatische indexering ook belangrijke voordelen heeft voor burgers en maatschappij. Denk aan de ondersteuning van consumptie en consumentenvertrouwen en het stimuleren van de economische groei van het land. Terwijl de groei in onze buurlanden afneemt, blijft hij in België op peil. Dat toont volgens hem aan dat de indexering een positieve rol speelt in de Belgische economie.

“ WAAROM GEEN NETTO-INDEXERINGEN INVOEREN, WAARDOOR DE BRUTOKOSTEN NIET STIJGEN? ”

Desalniettemin erkent Ongena dat er ruimte is om de kosten van de automatische indexering voor bedrijven en ondernemers te verlagen. Waarom geen netto-indexeringen invoeren, waarbij de brutokosten voor werkgevers niet stijgen? Ook pleit hij voor het herbekijken van de korf waarop de index is gebaseerd, vooral vanwege de prijsvolatiliteit van bepaalde producten die snel leidt tot indexoverschrijdingen. Het herzien van die korf kan volgens hem de snelle stijgingen temperen.

Daarnaast is Ongena bereid om, op voorwaarde dat de sociale partners op bedrijfs- of sectorniveau akkoord gaan, volledig vrije loononderhandelingen toe te staan zonder automatische index of loonnorm. Dat kan werkgevers en werknemers meer flexibiliteit bieden om loonafspraken te maken die beter aansluiten bij de specifieke behoeften van hun sector of bedrijf.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Paul Magnette over loonkosten, indexering en concurrentievermogen

PS-voorzitter Paul Magnette focust op koopkracht en niet op loonkosten. Hij benadrukte het belang van goed betaalde arbeid, aangezien lonen volgens hem niet alleen individuele werknemers ondersteunen, maar ook bijdragen aan de financiering van de staat, de sociale zekerheid en de openbare dienstverlening.

“ GOED BETAALDE ARBEID ONDERSTEUNT DE KOOPKRACHT EN DE FINANCIERING VAN DE STAAT ”

Om dat standpunt verder te onderbouwen, bracht Magnette Estelle Ceulemans mee, een partijlid dat resoluut de automatische indexering verdedigde. Ze benadrukte dat afschaffing van het systeem onaanvaardbaar is vanwege de essentiële bescherming van de Belgische koopkracht. Ze wees op een studie van Universiteit Gent waaruit blijkt dat een meerderheid (92,5%) van de Belgische werknemers voor het behoud van de automatische indexering is.

Magnette verdedigde de automatische indexering verder door te wijzen op twee cijfers: de loonkost per eenheid product in België in vergelijking met de buurlanden en de brutowinstmarges van bedrijven. Hij betwistte de idee dat de loonkosten te hoog zijn, aangezien hij een relatieve daling zag van de loonkosten per eenheid product door toedoen van de loonnormwet. Daarnaast stelde hij dat de brutowinstmarges van bedrijven stijgen, wat volgens hem ruimte biedt bij bedrijven voor verdere loonstijgingen.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Christ'l Joris, voorzitter van ETAP Lighting, maakte de afgelopen jaren interessante, maar uitdagende tijden door. Als producent van verlichtingssystemen en -diensten staat ETAP in het middelpunt van een industrie die werd getransformeerd door disruptieve technologieën (denk aan de opkomst van ledverlichting).

De verlichtingssector kreeg echter niet alleen af te rekenen met disruptieve technologieën, maar ook met een reeks crisissen. Zo waren er de COVID-19-pandemie en de explosieve stijging van energie- en grondstofprijzen. Desondanks bleef ETAP actief in België. En behield het zijn ontwikkelings-, productie- en verkoopactiviteiten in ons land, in tegenstelling tot veel van zijn concurrenten die die processen delokaliseerden.

Door vast te houden aan de Belgische verankering werd de automatische loonindexering een van de grootste uitdagingen voor ETAP.

De automatische loonindexering creëert immers een concurrentienadeel ten opzichte van zijn internationale concurrenten. Terwijl de loonkosten voor ETAP direct stijgen, ervaren buitenlandse concurrenten die stijging pas veel later, waardoor ze met hun prijzen langer concurrentieel kunnen blijven op de markt.

Daarnaast holt de automatische indexering de mogelijkheid om verdere loonstijgingen toe te kennen volledig uit. Dat beperkt de flexibiliteit van Belgische bedrijven, zoals ETAP, om werknemers op maat te belonen.

Bovendien leidt de automatische loonindexering tot een tweespalt tussen Belgische en internationale werknemers. Belgische werknemers beschouwen de automatische loonaanpassing niet als een 'echte' loonsverhoging, maar veeleer als een automatische aanpassing om de inflatie bij te houden. Terwijl internationale werknemers met jaloezie kijken naar de automatische loonsverhoging. Dat zorgt voor een ontvullende kijk op loonbeleid en -groei, die bedrijven weinig ruimte geven om andere vormen van beloning of ontwikkeling aan te bieden.

CHRIST'L JORIS
VOORZITSTER ETAP LIGHTING

Wat leren we hieruit?

België is een kleine open economie die haar welvaart bouwt op internationale handel. Als Belgische bedrijven in vergelijking met het buitenland te hoge loonkosten moeten dragen, dreigen ze die internationale handel te verliezen. Door die spanning tussen lonen en loonkosten zal het politieke debat over de automatische loonindexering altijd geanimeerd blijven. Dat was tijdens mijn debatten niet anders.

N-VA is kritisch voor de automatische loonindexering en wil de loonnorm behouden zolang de automatische indexering bestaat. De partij wil vooral de nettolonen doen stijgen om zo de impact op bedrijven te beperken en de overheid maximaal te responsabiliseren.

Open Vld toont zich wel voorstander van de automatische indexering om de koopkracht van de burgers te vrijwaren. Maar voegde daar vrijwel onmiddellijk aan toe dat hervormingen nodig zijn. Het besef dat de impact op onze bedrijven anders te groot zou zijn, was aanwezig.

De PS ten slotte kwam met één missie naar het debat: de automatische indexering koste wat het kost verdedigen. Dat ons land zich zo uit de markt prijst, viel in dovemansoren. Bovendien is er volgens de Waalse socialisten naast de automatische indexering nog ruimte voor extra loonstijgingen. De factuur daarvoor werd heel nadrukkelijk bij de bedrijven gelegd.

“

**ALS BELGISCHE BEDRIJVEN
IN VERGELIJKING MET HET
BUITENLAND TE HOGE
LOONKOSTEN MOETEN DRAGEN,
DREIGEN ZE DIE INTERNATIONALE
HANDEL TE VERLIEZEN**

”

PIETER TIMMERMANS
CEO VBO FEB

Aanbevelingen voor het regeerakkoord

Voor een bloeiende en competitieve Belgische economie moeten we het concurrentievermogen van onze bedrijven in de komende legislatuur herstellen.

Die doelstelling kan worden bereikt op basis van volgend driestappenplan:

1 VERKLEIN ONZE LOONKOSTENHANDICAP, ONDER ANDERE DOOR DE WET STRIKT TOE TE PASSEN

Maak de tijdelijke verlaging van de werkgeversbijdrage (7,07%) permanent. Daardoor verbetert het concurrentievermogen met 1,8% en wordt een derde van het in 2022-2023 ontstane competitiviteitsprobleem aangepakt. **Pas ook de loonnormwet correct toe gedurende twee periodes van interprofessionele akkoorden** om de rest van het recent ontstane competitiviteitsprobleem fundamenteel aan te pakken.

2 VERLAAG DE LASTEN

Verlaag de **werkgeversbijdragen aan de RSZ (sociale zekerheid) van 25% naar 20%** om een groot deel van de absolute loonkostenhandicap te verminderen, met behoud van bestaande lastenverlagingsmaatregelen, zoals de niet-doorstorting van de bedrijfsvoorheffing voor O&O en ploegen- en nachtarbeid. Die lastenverlagingsmaatregelen moeten eenvoudiger en praktisch werkbaar gehouden worden.

3 FLEXIBILISEER HET LOONBELEID

Na het wegwerken van de absolute loonkostenhandicap kunnen de loonnormwet van 1996 en alle sectorale indexerings-cao's worden opgeheven. België kan dan **overschakelen op een systeem van vrije onderhandelingen** op interprofessioneel, sectoraal en ondernemingsniveau tussen verantwoordelijke sociale partners. Tijdens het tweejaarlijkse interprofessionele overleg kunnen de sociale partners dan praten over het totale verloningspakket voor werknemers, inclusief koopkrachtcorrectie en reële loonstijging.

7. Tekorten op de arbeidsmarkt

Uitdaging

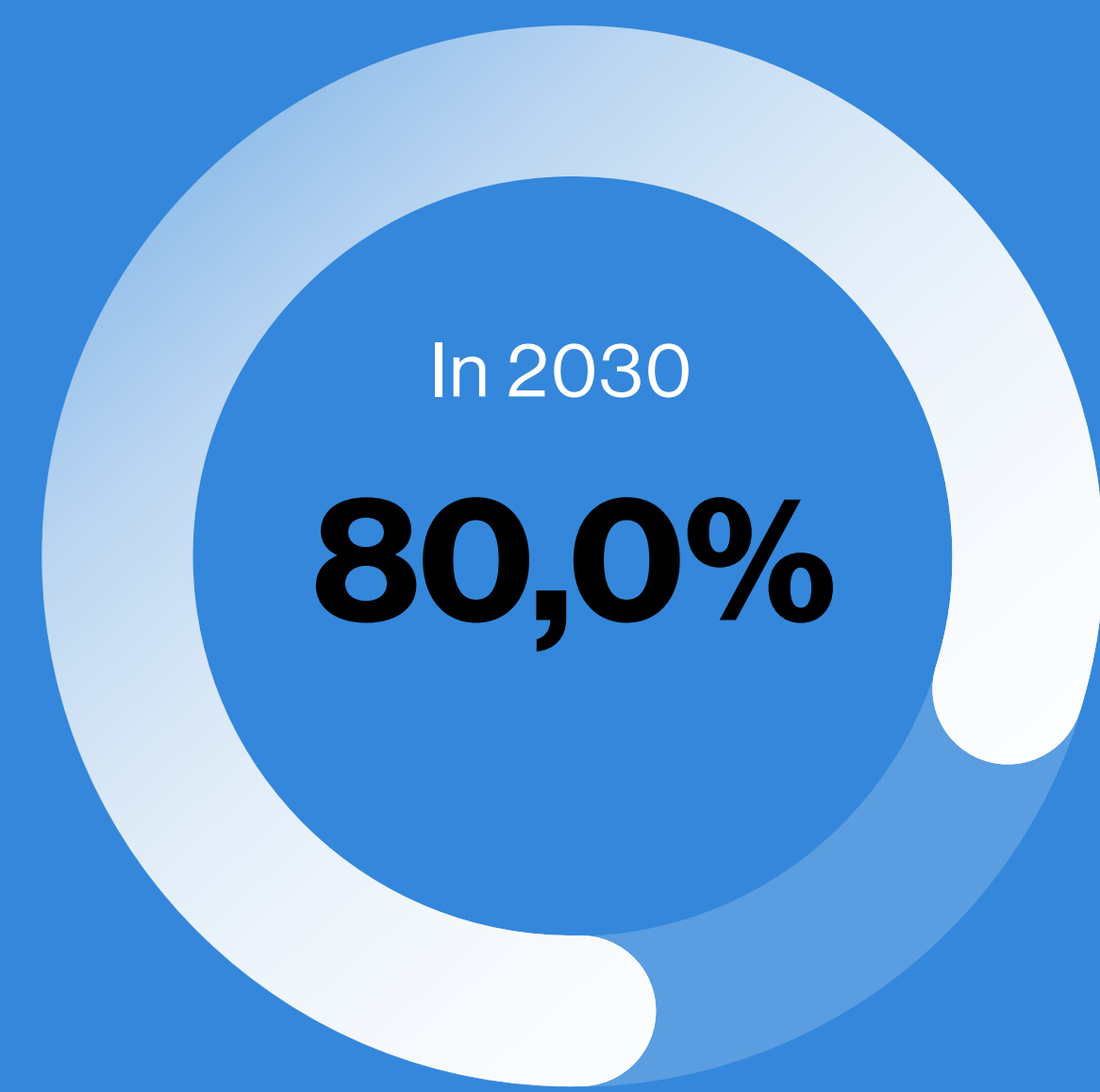
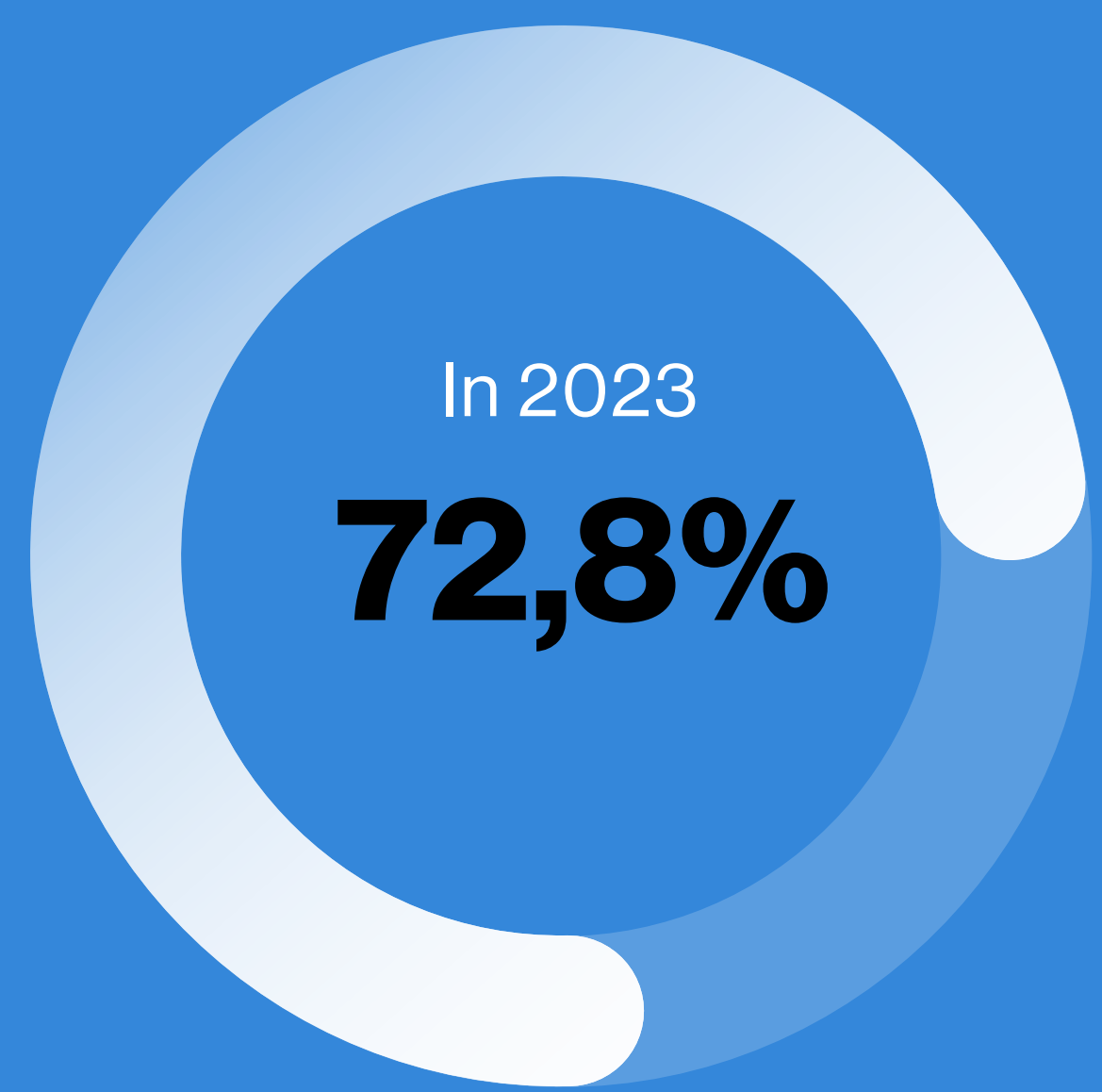
In maart 2023 bedroeg de werkzaamheidsgraad **72,8%**, in 2022 **71,9%**. Ondanks die positieve trend blijven 190.000 vacatures moeilijk in te vullen. Willen we in 2030 de werkzaamheidsgraad van 80% bereiken – nodig om onze welvaartsstaat betaalbaar te houden –, dan moeten we alle beschikbare arbeidskrachten mobiliseren en activeren. Niet alleen de werkzoekenden, maar alle inactieve personen. Ons land telt meer dan 450.000 langdurig zieken, dus de re-integratie van die groep is eveneens cruciaal.

Helaas lijkt onze arbeidsmarkt vandaag op een versterkte burcht die vooral insiders beschermt en outsiders buitensluit. Dat moet veranderen. We hebben immers elk talent nodig.

Ineke De Bisschop
Expert van het VBO-competentiecentrum
Werk & Sociale zekerheid

Werkzaamheidsgraad

Debat met Tom Ongena
Open Vld
[Lees meer](#)

Debat met Paul Magnette
PS
[Lees meer](#)

Debat met Melissa Depraetere
Vooruit
[Lees meer](#)

De analyse van Pieter Timmermans
CEO VBO FEB
[Lees meer](#)

Tom Ongena over tekorten op de arbeidsmarkt

Tom Ongena, voorzitter van Open Vld, stelt vast dat maar liefst een op de drie beroepen als knelpuntberoep wordt beschouwd. Hij noemt dat een bedreiging. Elke niet-ingevulde arbeidsplaats is volgens hem een gemiste kans op groei. En hij waarschuwt dat *“als bedrijven geen geschikte arbeidskrachten kunnen vinden binnen België, ze die wel elders zullen moeten vinden”*. Met het risico dat bedrijven hun activiteiten naar het buitenland zullen verhuizen.

“ ZONDER ARBEIDSKRACHTEN GEEN GROEI ”

Arbeidsmarktexpert van Open Vld, Maurits Vande Reyde, schuift enkele oplossingen naar voren om werken aantrekkelijker te maken en niet-werken te ontraden:

1. Een fiscale hervorming waardoor werkenden op fiscaal gebied netto meer overhouden, zonder de factuur door te schuiven naar de bedrijven.
2. Een beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd (twee jaar) om mensen meer aan te moedigen om aan de slag te gaan en een follow-up door de gewesten of regionale besturen.
3. Een betere activering door het performanter maken van de tewerkstellingsdiensten.

Tot slot pleiten de liberale politici ervoor om arbeids(on)geschiktheid niet als binair – werkende of niet-werkende – te beschouwen. Een specifieke groep arbeidsongeschikten vereist een persoonlijkere aanpak. Daarom moeten we streven naar een inclusiever arbeidsmarktbeleid dat tijdens de zoektocht naar een werkplek en de opvolging rekening houdt met het individu.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Paul Magnette over tekorten op de arbeidsmarkt

In lijn met de standpunten van de voorzitter van de Vlaamse liberalen, ziet ook Paul Magnette het groeiende tekort op de arbeidsmarkt als een aanzienlijk probleem. Volgens hem groeit de lijst van knelpuntberoepen gestaag en wordt ze bijna langer dan de lijst van sectoren zonder problemen. Magnette wijst op de afname van de werkloosheid als een van de belangrijkste oorzaken van dat fenomeen. Hij legt daarbij de nadruk op de relatie tussen een afnemend aantal werklozen en de beschikbaarheid van arbeidskrachten op de markt. Die observatie gaat hand in hand met zijn bezorgdheid over de verdubbeling van beroepsziekten en invaliditeit gedurende de afgelopen tien jaar.

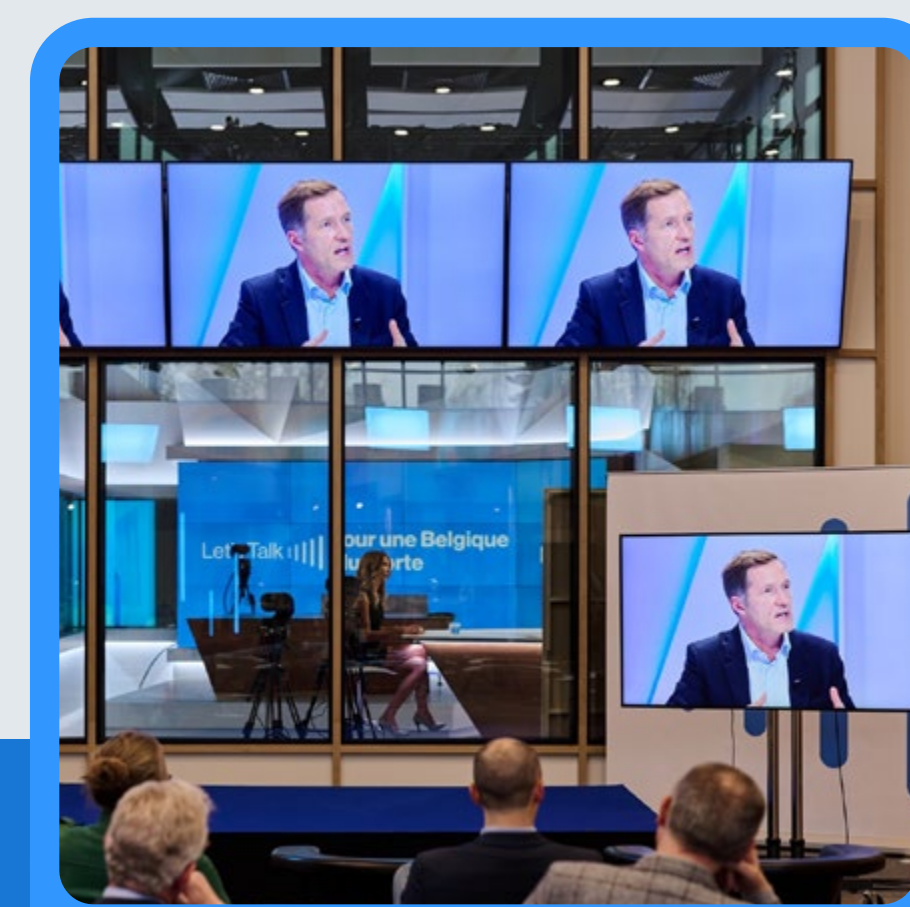
“ WE HEBBEN EEN AANTREKKINGSSCHOK NODIG OM MENSEN AAN HET WERK TE KRIJGEN ”

De uitspraak “*We hebben een aantrekkingschok nodig om mensen aan het werk te krijgen*” weerspiegelt de visie van Magnette op het vinden van oplossingen voor de tekorten op de arbeidsmarkt. Hij pleit voor een grondige heroverweging om werk aantrekkelijker te maken voor werknemers en introduceert daarvoor de term ‘aantrekkingschok’. Net als Thomas Scorier, CEO van TS Construct, benadrukt de PS-voorzitter de noodzaak van arbeidsverlichting en adequate begeleiding voor oudere werknemers als mogelijke strategieën.

Een opvallend voorstel van de PS om werk aantrekkelijker te maken is de progressieve vermindering van de arbeidstijd om mensen langer in dienst te houden. De partij argumenteert dat oudere werknemers niet langer dezelfde fysieke conditie hebben als hun jongere collega's, vooral in zware beroepen. Daarom vindt ze bijvoorbeeld een vierdaagse werkweek met behoud van voltijds loon voor oudere werknemers een goed idee. Die zou de oudere werknemers in staat stellen om met een weekend van drie dagen meer uit te rusten, met minder ongevallen en ziektes tot gevolg.

→ [Bekijk het debat op YouTube](#)

→ [Raadpleeg de fotogalerij](#)

→ [Luister op Spotify](#)
[Luister op Apple Podcasts](#)

Tijdens het debat met Paul Magnette schoof **Thomas Scorier, CEO van bouwbedrijf TS Construct**, mee aan tafel. Zijn bedrijfsverhaal is illustratief voor het feit dat sommige sectoren het bijzonder moeilijk hebben om arbeidskrachten te vinden. Metsers bijvoorbeeld zijn schaars. Ondanks een stevig loon blijft het beroep (en de opleiding) weinig aantrekkelijk bij jongeren en werkzoekenden. Tegelijk gaf Thomas Scorier mee dat **sectoren zoals de bouwsector al jaren investeren in het veiliger maken en het verlichten van de arbeid om potentiële kandidaten aan te trekken en te binden**. Dankzij de technologische vooruitgang en industrialisatie van de sector, daalde het aantal ziektedagen of invaliditeit door ongevallen met 14%. Ook lopen er onderhandelingen om oudere werknemers of langdurig zieken naar een nieuwe taak of job te begeleiden via jobcoaches of om ze langer aan boord te kunnen houden. Met als grote voordeel dat de oudere medewerkers hun ervaring en knowhow kunnen overdragen aan de jongere generatie.

THOMAS SCORIER
CEO VAN TS CONSTRUCT

Melissa Depraetere over tekorten op de arbeidsmarkt

Ook Melissa Depraetere stelt vast dat de arbeidsmarkt voor heel wat uitdagingen staat. Ook Vooruit wil de werkzaamheidsgraad optrekken naar 80%. Maar naast de tekorten op de arbeidsmarkt ziet de voorzitter van Vooruit een uitdaging in de adequate opvolging van mensen zonder job. Zo stelt ze vast dat amper een op de tien werkzoekenden naar een verplichte sollicitatie gaat.

Vooruit is een grote voorstander van een aanklampend tewerkstellingsbeleid en wil de mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt wegwerken.

“ NA TWEE JAAR WERK ZOEKEN, KAN DE WERKZOEKENDE EEN ‘BASISBAAN’ NIET WEIGEREN ”

Omtrent het aanklampend tewerkstellingsbeleid toonde Depraetere zich een voorstander van een onmiddellijke opvolging door de bevoegde actoren. Concreet moeten werkzoekenden zich volgens de visie van Vooruit vanaf dag één kunnen aanmelden bij arbeidsbemiddelingsdiensten. Als het aanklampend beleid na twee jaar niet leidt tot een job, zou er een ‘basisbaan’ moeten worden aangeboden die de werkzoekende niet kan weigeren. Het kan gaan om een job bij een sportclub, een vrijetijdsvereniging, in het onderwijs of in de zorg als tussenstation om opnieuw op de arbeidsmarkt actief te zijn.

Ook hamerde de voorzitter op het belang van het vinden van een gepaste job voor langdurig zieken, oudere werknemers en mensen met een migratieachtergrond om zoveel mogelijk mensen aan de slag te houden. Volgens Depraetere is het wegwerken van de mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt een mogelijke oplossing. Ze ziet op dat vlak nog marge bij de verschillende tewerkstellingsdiensten om jobs op maat van de werkzoekende te zoeken en voor te stellen.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify / Luister op Apple Podcasts

Wat leren we hieruit?

Alle partijen rond de tafel erkennen het probleem van de tekorten op de arbeidsmarkt. Geen enkele voorzitter ontkent de uitdagingen. Zelfs over de verschillende pijlers waarin vooruitgang mogelijk is, bestaat weinig tot geen discussie. Het verschil in visie zit niet in het doel, maar wel in de weg ernaartoe.

De Vlaamse liberalen focussen op een strenger en meer activerend tewerkstellingsbeleid, gekoppeld aan een fiscale hervorming waardoor werken lonender wordt dan niet-werken. Daarnaast benadrukken ze de nood aan maatwerk gedurende het hele activeringsproces.

Een vergelijkbaar geluid horen we bij de socialistische partij van Melissa Depraetere. Hoewel ook zij pleit voor een doortastender beleid, legt Vooruit een grotere nadruk op de persoonlijkere aanpak en op het wegwerken van de mismatch op de arbeidsmarkt.

Het opvallendste verschil in aanpak zien we bij de Parti Socialiste. Die erkent de problemen, maar doet nauwelijks activerende voorstellen. De partij wijst vooral in de richting van de werkgevers, die het werkaanbod aantrekkelijker moeten maken om zo meer mensen aan de slag te krijgen. Concrete voorstellen om inactieven en werkzoekenden meer verantwoordelijkheid te geven, ontbraken in hun discours zo goed als helemaal.

“

ALLE PARTIJEN ROND DE TAFEL ERKENNEN HET PROBLEEM VAN DE TEKORTEN OP DE ARBEIDSMARKT. HET VERSCHIL IN VISIE ZIT NIET IN HET DOEL, MAAR WEL IN DE WEG ERNAARTOE

”

PIETER TIMMERMANS
CEO VBO FEB

Aanbevelingen voor het regeerakkoord

We kunnen niet meer rond het probleem van een te weinig doorgedreven activering en responsabilisering door de (regionale) arbeidsbemiddelingsdiensten. Weg met het taboe over de eindigheid van de werkloosheidsuitkeringen. Meer algemeen moeten we de grote groep van langdurig zieken en inactieven de weg naar de arbeidsmarkt helpen (terug)vinden. De drempels die de arbeidsmarkt ontoegankelijk maken, moeten worden weggewerkt.

Die doelstellingen kunnen als volgt worden bereikt:

1 BAKEN DE WERKLOOSHEIDS-UITKERINGEN AF

- **Degressieve uitkeringen:** beperk federale uitkeringen tot twee jaar. Verdeel ze degressief over drie periodes. In de eerste periode is de uitkering hoger dan vandaag, maar in de tweede en derde periode vermindert ze sneller.
- **Langdurig werkzoekenden (> 2 jaar)** moeten voortaan onder het gewest vallen. Het bijbehorende federale RVA-budget moet aan de gewesten worden overgedragen. Zij beslissen vervolgens zelf hoe ze dat budget inzetten.
- **Beschikbaarheidssysteem:** het complexe en onwerkbaar systeem van actieve, passieve en aangepaste beschikbaarheid moet worden afgeschaft. Het gewest bepaalt hoe dat wordt ingevuld.

2 FOCUS OP ACTIVERING

- **Een pact tussen alle actoren** – werkgevers, werknemers, preventiediensten, artsen, publieke en private arbeidsbegeleiders, mutualiteit en opleiders – waarbij elke actor, volgens **duidelijk afgelijnde verantwoordelijkheden**, verplicht actie onderneemt bij een afwezigheid wegens ziekte van vier weken, bij herhaalde afwezigheden van korte duur en bij indicaties van een risico op uitval.
- **Het promoten en opschalen van een methodologie die werknemers gemotiveerd houdt** en burn-outs en psychosociale klachten helpt voorkomen. De hoofdrol is daarbij weggelegd voor werkgevers en werknemers op bedrijfs- of sectorniveau met ondersteuning van private en publieke experts/dienstverleners.
- Het **herinvoeren van een carenzdag** als middel om korte ziekteperiodes zonder tussenkomst van een arts tegen te gaan.

3 STIMULEER SOEPELE ECONOMISCHE MIGRATIE

Ondervang tekorten voor hoog- en middengekwalificeerde functies door:

- **een eenvoudig en toegankelijk federaal en regionaal kader te creëren** die goed op elkaar zijn afgestemd met een uniek digitaal platform waar werkgevers efficiënt ('only once'-principe) dossiers indienen en informatie opvragen.
- **buitenlands talent aan te trekken.** Maak België aantrekkelijk als gastland door een snellere erkenning van kwalificaties en diploma's. Vermijd te hoge salarisdrempels en zorg voor een centraal aanspreekpunt voor buitenlands talent.
- **de lijst van knelpuntberoepen jaarlijks te updaten** en beschikbaar te stellen voor buiten-EU-migranten. Sluit daarover een interfederaal akkoord.

8. Opleiding & vorming

Uitdaging

Leren gebeurde vroeger in een stabiele omgeving, vóór het begin van de loopbaan, op een reactieve manier en via gestandaardiseerde leerpakketten. Ook nu ligt de focus nog te vaak op zo'n initiële opleiding. Vandaag kampt onze arbeidsmarkt echter met een kwalitatieve mismatch. Veel jongeren studeren af in richtingen die niet of in mindere mate worden gevraagd door de ondernemingen op de arbeidsmarkt.

ringen in de sectoren, de jobs en op het vlak van skills.

Bij het ontwikkelen van curricula wordt in de meeste gevallen nog te veel de nadruk gelegd op een kennispakket en onvoldoende op – voor de arbeidsmarkt noodzakelijke – transversale skills en competenties. Bepaalde richtingen gaan wel steeds meer competentie- en oplossingsgericht te werk. Jaar na jaar krijgen we echter slechtere kwaliteitsscores in internationale rankings.

Zowel bij werkgevers als bij jongeren zelf leeft het gevoel dat zij niet voldoende worden voorbereid op de arbeidsmarkt en op de snelle technologische verande-

Joris Vandersteene
Senior Manager HR Projects van het VBO-competentiecentrum
Werk & Sociale zekerheid

Debat met Melissa Depraetere
Vooruit

[Lees meer](#)

Debat met Maxime Prévot
Les Engagés

[Lees meer](#)

Debat met François De Smet
DéFI

[Lees meer](#)

Debat met Georges-Louis Bouchez
MR

[Lees meer](#)

De analyse van Pieter Timmermans
CEO VBO FEB

[Lees meer](#)

VOORUIT *

Melissa Depraetere over opleiding & vorming

Het debat met Melissa Depraetere kreeg een specifieke inslag. De focus lag vooral op het versterken en herwaarderen van het praktijkgericht onderwijs. Die doelstelling werd toegelicht door Hannelore Goeman, fractieleider van Vooruit in het Vlaams Parlement. Goeman legde uit dat onderwijs een centrale rol speelt in het voorbereiden van studenten op de arbeidsmarkt, maar ziet op dit moment weinig vooruitgang.

Om dat probleem aan te pakken, schuift Vooruit drie oplossingen naar voren.

Ten eerste pleit de partij voor meer leerkrachten voor de klas, die bovendien ondersteund moeten worden met een efficiënt personeelsbeleid. Voor de partij is dat cruciaal om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen en de individuele aandacht voor studenten te verhogen.

“ **NOOD AAN MEER LEERKRACHTEN ONDERSTEUND DOOR EEN EFFICIËNT PERSONEELSBELEID** ”

Een ander belangrijk aspect is de goede kennis van het Nederlands, wat volgens Goeman essentieel is voor succes in de Vlaamse samenleving en arbeidsmarkt.

Daarnaast benadrukken Depraetere en Goeman de noodzaak van betaalbaar onderwijs, zodat alle talenten gelijke kansen krijgen om zich te ontwikkelen in domeinen die de arbeidsmarkt nodig heeft. Voor hen is dat van cruciaal belang voor een inclusieve samenleving en een gezonde economische groei.

Depraetere pleit ook voor een omslag in de perceptie van het onderwijs. Ze benadrukt dat speciale aandacht moet worden besteed aan technische beroepen, aangezien die vaak kampen met een tekort aan gekwalificeerde medewerkers, terwijl die juist essentieel zijn voor onze economie.

Verder suggereert de voorzitter dat het voor zowel bedrijven als jongeren voordelig kan zijn om op jongere leeftijd aan werkplekleren te beginnen, vooral in technische richtingen. Dat lenigt deels de behoefte van bedrijven aan gekwalificeerd personeel en biedt jongeren tegelijk de mogelijkheid om praktijkervaring op te doen en hun vaardigheden te ontwikkelen terwijl ze nog school volgen.

→ **Bekijk het debat op YouTube**

→ **Raadpleeg de fotogalerij**

→ **Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts**

Maxime Prévot over opleiding & vorming

Opleiding en vorming is de moeder van elk beleid, dixit Maxime Prévot, voorzitter van Les Engagés. Een goede opleiding is volgens hem essentieel voor de individuele ontwikkeling van burgers en voor het verwerven van competenties die zowel voor de bedrijven als de maatschappij nodig zijn.

Voor Les Engagés is het belangrijk dat onderwijsinstellingen en de bedrijfswereld nog beter gaan samenwerken. Om de daad bij het woord te voegen, trok de partij onder meer de rector van de UC Louvain en verschillende bedrijfsleiders aan op de kieslijsten. Op die manier willen ze een brug slaan tussen politiek, onderwijs en arbeidsmarkt. Zo was Olivier de Wasseige, regionaal lijsttrekker en gewezen voorzitter van de Union wallonne des entreprises, aanwezig in de debatstudio om de zaken voor Les Engagés op scherp te stellen.

“ DUAAL LEREN LEIDT TOT EEN BETERE AANSLUITING VAN HET ONDERWIJS OP DE ARBEIDSMARKT ”

Zo wijst de voormalige voorzitter van de Waalse werkgeversorganisatie UWE op de noodzaak om voort te bouwen op de fundamenten van het 'Pacte pour un enseignement d'excellence' en dat uit te breiden en te versnellen. Volgens hem signaleren bedrijven een groeiende kloof tussen de vaardigheden die zij nodig hebben en het aanbod van het onderwijssysteem. Vooral in technische beroepen heerst een tekort aan goed opgeleide vakmensen.

Daarom pleit Les Engagés voor duaal leren, dat leidt tot een betere aansluiting op de arbeidsmarkt. Om dat model te optimaliseren, moeten onderwijs en bedrijfsleven nauwer samenwerken. Dat kan door synergieën te vormen met regionale overheden via samenwerkingsakkoorden.

Een andere oplossing volgens Prévot is het verminderen of zelfs gratis maken van inschrijvingsgelden voor STEM-richtingen. Zonder dat weliswaar als een mirakeloplossing te beschouwen aangezien de inschrijvingsgelden in België al democratisch zijn.

Prévot pleit ook voor levenslang leren en vorming binnen bedrijven. En is voorstander van een belastingvermindering op de opleidingskosten voor werknemers. Hij stelt ook een 'recht op herkansing' voor, waarbij werknemers twee keer in hun loopbaan de mogelijkheid krijgen om van job te veranderen zonder verlies van werkloosheidsuitkering. Op voorwaarde dat de uitkering wordt gebruikt om zich bij te scholen, wat uiteindelijk tot een nieuwe baan moet leiden.

→ [Bekijk het debat op YouTube](#)

→ [Raadpleeg de fotogalerij](#)

→ [Luister op Spotify](#)
[Luister op Apple Podcasts](#)

François De Smet over opleiding & vorming

Ook François De Smet, voorzitter van DéFI, stelt vast dat de kloof tussen de kwaliteit van het onderwijs en de behoeften van werkgevers enorm groot is geworden. Hij wijst erop dat de helft van de werkzoekenden in Brussel enkel over een diploma secundair onderwijs beschikt. Dat verklaart het tekort aan essentiële competenties die op de huidige arbeidsmarkt worden vereist.

“ OVERHEID EN PRIVÉ MOETEN BETER SAMENWERKEN IN HET STIMULEREN VAN LEVENSLANG LEREN ”

Om die kloof te overbruggen, pleit De Smet voor een betere afstemming tussen de vraag van bedrijven en het opleidingsniveau van de werkzoekenden. Hij benadrukt dat het probleem niet ligt in de financiering van het onderwijs, die vergelijkbaar is met andere landen, maar eerder in de organisatie ervan. Hij geeft als voorbeeld de tekortkomingen in de organisatie van duaal leren.

Een ander zwaktepunt, zegt De Smet, is het gebrek aan ondernemingszin, dat volgens hem van jongs af aan in het onderwijs moet worden aangemoedigd. Hij wijt dat gebrek deels aan een tekort aan praktijkgerichte vakken.

Caroline Daux, adjunct-kabinetschef van Bernard Clerfayt, minister van Onderwijs in Brussel, lichtte de plannen van de partij DéFI in detail toe. Het is voor DéFI essentieel dat de overheid en de privésector beter samenwerken om levenslang leren te stimuleren bij medewerkers. Een concrete stap in die richting is het individuele recht op vijf dagen opleiding voor werknemers.

Verder benadrukt Daux de noodzaak om het statuut van student-ondernemer te vereenvoudigen, zodat jongeren sneller in de wereld van het ondernemerschap kunnen worden ondergedompeld. Een belastingvermindering voor bedrijven die werknemers opleiden wordt ook als een mogelijke oplossing gezien.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Georges-Louis Bouchez over opleiding & vorming

MR-voorzitter Georges-Louis Bouchez is van mening dat onderwijs het fundament is van veel sociale zaken en pleit voor een leerplicht vanaf drie jaar. Op die manier wil de MR jonge kinderen zo vroeg mogelijk onderrichten en begeleiden.

“ NAAR EEN LEERPLICHT VANAF DRIE JAAR ”

Een ander voorstel van de MR is de verplichte introductie van duaal leren in het technisch en beroepsonderwijs op middelbare scholen. Bouchez haalt het onderwijssysteem van de Duitstalige gemeenschap als voorbeeld aan, waar het duaal model succesvol werd geïmplementeerd.

Daarnaast pleit Bouchez voor een hogere financiering van opleidingen in bedrijven, zodat meer bedrijven eind-diploma's kunnen uitreiken. Hij baseert zich daarbij op de principes van de Bolognaverklaring¹.

Als het gaat om vorming binnen bedrijven, staat de MR achter het huidige individuele opleidingsrecht van vijf dagen. Aanvullend stelt Bouchez voor om over te stappen naar een opleidingsrekening over de hele carrière. Dat geeft werknemers gedurende hun loopbaan de mogelijkheid om over een bepaald aantal dagen voor opleiding te beschikken, afhankelijk van hun anciënniteit.

¹ De Bolognaverklaring is een beginselverklaring over het creëren van een Europese ruimte voor hoger onderwijs, ondertekend door 29 Europese ministers van Onderwijs in Bologna op 19 juni 1999

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Céline Lefebvre, gedelegeerd bestuurder van brouwerij Levebre, schoof mee aan tafel tijdens het debat en liet weten dat het almaar moeilijker wordt om de juiste mensen te vinden voor functies binnen haar bedrijf. De technische ploeg in haar brouwerij moet bijvoorbeeld over een breed scala aan gespecialiseerde vaardigheden beschikken, waaronder kennis van hydraulica, mechanica, elektriciteit en netwerkinfrastructuur. Maar veel schoolverlaters beschikken slechts over één of twee specialisaties, waardoor ze verder moeten worden opgeleid binnen het bedrijf. Zo'n inhouse aanvullende training vergt vaak een jaar tijd.

Hoewel in haar bedrijf al een stevige opleidings- en vormingscultuur heerst, merkt Lefebvre op dat de huidige administratieve vereisten voor het opvolgen van opleidingen onhaalbaar zijn. Vergelijk het met ouders die voor elk kind elke dag moeten noteren welke opmerkingen ze hebben gemaakt. Dat is administratief onhoudbaar.

Desondanks benadrukt Lefebvre de positieve impact van duaal leren om jongeren de competenties aan te leren die op de arbeidsmarkt worden gezocht. Ook in haar bedrijf combineert een aantal medewerkers school en werk. Op het einde van het duaal schooljaar biedt dat een duidelijke toegevoegde waarde. **Ze wijst er echter op dat de afstudeervoorwaarden die een school oplegt vaak niet overeenkomen met wat een bedrijf eigenlijk zoekt. Die mismatch moet worden weggewerkt.**

CÉLINE LEFEBVRE
GEDELEGEERD BESTUURDER
BROUWERIJ LEFEBVRE

Wat leren we hieruit?

Het thema 'opleiding en vorming' was naast 'energie en koopkracht' een van de populairste debatonderwerpen. Het thema staat duidelijk hoog op de partijagenda's. Aangezien het een regionale materie is, is het moeilijk om de verschillende voorstellen over de taalgrenzen heen te beoordelen. Toch valt het op dat elke partij die mee aan tafel schoof ervan overtuigd is dat we moeten streven naar een uitbreiding van duaal leren en stageopleidingen. Ik kan dat alleen maar toejuichen.

Ook de wil van alle partijen om het curriculum nauwer te doen aansluiten op de noden van de arbeidsmarkt kan door de werkgevers alleen maar positief worden onthaald. Dat zal leiden tot een optimale aansluiting en synergie tussen arbeidsmarkt en onderwijs.

Het voorstel van MR-voorzitter Georges-Louis Bouchez om de vijf dagen individueel opleidingsrecht om te vormen tot een loopbaanrekening voor de werknemer, kan een optie zijn. Op voorwaarde dat ze efficiënt en zonder administratieve overlast wordt geïmplementeerd. Een bedrijf kan een nieuwe, extra tool die enkel maar administratieve lasten oplevert en niet bijdraagt tot een goede vorming van werknemers missen als kiespijn.

“

HET VALT OP DAT ELKE PARTIJ DIE MEE AAN TAFEL SCHOOF ERVAN OVERTUIGD IS DAT WE MOETEN STREVEN NAAR EEN UITBREIDING VAN DUAAL LEREN EN STAGEOPLEIDINGEN

”

PIETER TIMMERMANS
CEO VBO FEB

Aanbevelingen voor het regeerakkoord

De overheid moet werknemers stimuleren om zich blijvend te laten opleiden en te vormen, en bedrijven daarbij ondersteunen in plaats van hen af te remmen met administratieve verplichtingen.

Die doelstellingen kunnen als volgt worden bereikt:

1 BIED EEN FISCALE BOOSTER VOOR BIJSCHOLING

Bijscholing ('upskilling' of 'reskilling') vergroot de kansen van werknemers op de arbeidsmarkt en binnen de onderneming en verkleint de kans op werkloosheid, wat ook de kosten voor de overheid drukt. Om die inspanningen te kunnen blijven garanderen, zouden de opleidings- en personeelskosten die de werkgever voor vorming en opleiding nodig acht voor **150% fiscaal aftrekbaar** moeten worden.

2 MAAK WERK VAN FLEXIBEL OPLEIDINGSRECHT DAT IS AFGESTEMD OP DE BEHOEFTE

Het individueel opleidingsrecht van vijf dagen moet worden aangepast zodat werknemers de opleiding krijgen die ze echt nodig hebben, op het moment dat ze die nodig hebben. Het opleidingsrecht moet flexibeler kunnen worden ingevuld dan wat het actueel wettelijk kader (arbeidsdeal) toelaat. Het opleidingsrecht deels opnieuw collectiviseren en gericht kunnen inzetten afhankelijk van de sectorale en bedrijfsspecifieke noden, maken daar essentieel deel van uit.

3 FEDERAL LEARNING ACCOUNT (FLA): STOP EN HERBEGIN

De huidige FLA moet op de schop wegens onwerkbaar, ontoepasbaar en contraproductief. Een nieuwe FLA die inzet op een goede opleidingscultuur en administratieve vereenvoudiging is wat ons land nodig heeft.

9. Mobiliteit

Uitdaging

België kent heel wat uitdagingen op het gebied van mobiliteit. In 2023 alleen al kostten de files onze economie naar schatting 5 miljard euro. Zonder significante veranderingen zal die situatie alleen maar verslechteren. Het Federaal Planbureau voorspelt immers een toename van het goederenvervoer met 25% en van het personenvervoer met bijna 10% tegen 2040, waardoor de druk op ons mobiliteitsnetwerk verder zal toenemen.

België heeft nochtans nood aan een performantere mobiliteit. ‘Slechte’ mobiliteit is nadelig voor zowel de economie als voor het individuele welzijn. Een efficiënt mobiliteitssysteem kan de economie daarentegen stimuleren, het welzijn verbeteren en bijdragen aan oplossingen voor klimaatuitdagingen.

Om die voordelen te realiseren, zijn investeringen in mobiliteitsinfrastructuur en fiscale hervormingen essentieel.

Olivier Van der Maren
Executive Manager van het VBO-competentiecentrum
Energie, Klimaat & Mobiliteit

Debat met Sammy Mahdi
cd&v
[Lees meer](#)

Debat met Jeremie Vaneekhout
Groen
[Lees meer](#)

Debat met Jean-Marc Nollet
Ecolo
[Lees meer](#)

De analyse van Pieter Timmermans
CEO VBO FEB
[Lees meer](#)

Sammy Mahdi over mobiliteit

De voorzitter van cd&v ziet veel issues in het brede domein van de mobiliteit. Een groot deel van de problemen kan voor hem worden opgelost door een uniform beleid. Daarom suggereert hij een interministeriële conferentie om over de verschillende regio's uniformiteit in visie te creëren.

“ DE KILOMETERHEFFING MAG GEEN ‘PLATTE’ BELASTING WORDEN ”

Daarnaast staat cd&v niet onmiddellijk te springen om een kilometerheffing door te voeren als oplossing voor het fileprobleem. De partij ziet veel valkuilen en vreest dat die maatregel een 'platte' belasting zou worden. De partij wil eerst de impact van nieuwe vervoersplannen van openbare vervoersdiensten evalueren voordat ze een maatregel doorvoert die de basisbereikbaarheid van burgers in gevaar kan brengen.

Desondanks staat cd&v open voor gerichte investeringen in infrastructuur en diensten die mobiliteit bevorderen.

Johan Portier, Country Managing Director Belgium Ayvens, wees op de ernst van het fileprobleem in België. Volgens hem zijn onze wegen gesatureerd. Het bestaande mobiliteitsbudget biedt een potentiële oplossing, maar de impact blijft vandaag beperkt door het gebrek aan deelnemers.

Een eventuele oplossing om het probleem aan te pakken is volgens Portier de invoering van een slimme kilometerheffing. Daarmee kan de overheid bestuurders aanmoedigen om buiten de spitsuren te rijden of te kiezen voor alternatieve vervoersmiddelen.

Tegelijk wijst Portier op een grote hindernis voor het implementeren van zo'n slimme fiscale oplossing: het versplinterde beleidsniveau. **Met ministers, verantwoordelijk voor mobiliteit, op elk beleidsniveau, ontbreekt het aan eenheid in visie en uitvoering.** Hij benadrukt dat uniformiteit van beleid nodig is om het mobiliteitsprobleem effectief aan te pakken.

→ Bekijk het debat op YouTube

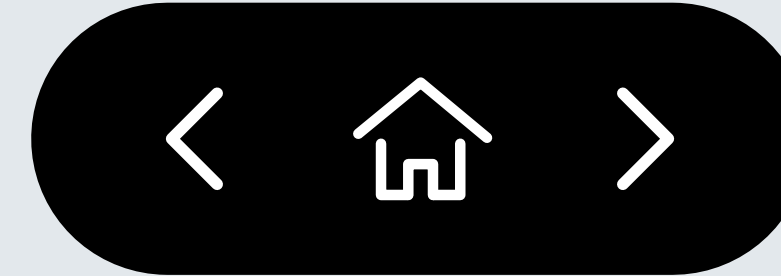
→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

JOHAN PORTIER
COUNTRY MANAGING DIRECTOR
BELGIUM AYVENS

GROEN

Jeremie Vaneekhout over mobiliteit

Voor Groen-voorzitter Jeremie Vaneekhout is mobiliteit een thema met bijzonder veel facetten. Elk element blijft systematisch onderbelicht, maar is wel bijzonder belangrijk om de transitie naar een duurzamere toekomst te maken.

Zo pleit Groen, bij monde van Vlaams Parlements lid Stijn Bex, voor een oplossing van het fileprobleem door meer nadruk te leggen op alternatieve vervoerswijzen, zoals openbaar vervoer en fietsen. De partij ziet ruimte voor verbetering in beide domeinen door te investeren in infrastructuur. Een inhaalbeweging op dat vlak is nodig. In één adem erkent Vaneekhout dat investeren alleen niet alle problemen zal oplossen.

“ DE SLIMME KILOMETERHEFFING IS PAS EFFECTIEF ALS ALLE DEELSTATEN MEEWERKEN ”

Vandaar ook de noodzaak van een eerlijkere fiscaliteit, zoals een slimme kilometerheffing. Die kan uiteraard alleen maar efficiënt zijn als alle deelstaten meewerken.

Wat betreft de modal shift is Vaneekhout van mening dat België klaar is voor de omslag, wetende dat we al een hele lange weg hebben afgelegd. Zo werd het potentieel van het spoorverkeer in het verleden te vaak over het hoofd gezien. Daarom is het positief dat er nu een plan is en de modal shift wordt ingezet.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Jean-Marc Nollet over mobiliteit

Voor Ecolo-voorzitter Jean-Marc Nollet moet de mobiliteit van morgen meer inzetten op openbaar vervoer.

Nollet pleit niet voor de afschaffing van auto's, maar stelt dat we de auto enkel mogen gebruiken als er geen duurzamere alternatieven beschikbaar zijn. Daarnaast benadrukt hij de noodzaak van minder vervuilende vormen van mobiliteit, niet alleen inzake CO₂-uitstoot, maar ook wat betreft de algemene luchtkwaliteit.

“ GEEN BETERE MOBILITEIT ZONDER INVESTERINGEN IN INFRASTRUCTUUR ”

Daarnaast waardeert Nollet de cijfers van het Belgian Mobility Dashboard van het VBO en FEBIAC, maar het mag niet bij cijfers blijven. Zonder concrete actie zal de mobiliteit niet beter worden.

Een betere mobiliteit is trouwens niet mogelijk zonder investeringen in infrastructuur, zoals het onderhoud en de vernieuwing van het spoornetwerk of de uitbreiding van het netwerk van laadpalen voor elektrische voertuigen.

Met de komst van elektrische voertuigen moeten we de accijnzen en belastingen heroverwegen, want de inkomsten uit accijnzen op fossiele brandstoffen zullen afnemen. Nollet dringt er bij de federale regering op aan om dat momentum aan te grijpen om een overkoepelend fiscaal beleid te voeren, waarbij hij een slimme kilometerheffing als een mogelijke optie ziet. Dat kan de transitie naar een duurzamere mobiliteit bevorderen.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Wat leren we hieruit?

Over de (slechte) staat van ons wegennetwerk is iedereen het eens. Die moet beter, liefst door voldoende investeringen. Dat er daarnaast meer overleg moet zijn tussen de verschillende regio's om tot een uniform beleid te komen, is een punt dat iedereen deelt. Ook het VBO bepleit dat al geruime tijd.

Een slimme fiscaliteit, waarbij de te betalen belasting afhangt van de reële determinanten van de gegenereerde collectieve kosten (met name vervuiling en congestie), was wel voer voor discussie.

Zowel Groen als Ecolo hebben oren naar een slimme kilometerheffing die variabel is volgens het uur van de dag en de plaats. Ook was er eensgezindheid over het feit dat parallel met de introductie van een slimme kilometerheffing de taksen op voertuigbezit, zoals de belasting op inverkeerstelling en de verkeersbelasting, moeten worden afgeschaft.

Cd&v daarentegen staat nog altijd sceptisch ten opzichte van een kilometerheffing. Ik heb het gevoel dat ze niet tegen het principe zijn, maar dat ze vrezen dat de basisbereikbaarheid van burgers in het gedrang zou kunnen komen.

Tot slot kwam tijdens het debat met Jeremie Vaneckhout de modal shift aan bod. Aangezien onze snelwegen almaar meer verzadigd raken en de economische verliezen bijgevolg groter worden, is het goed dat er naast investeringen en fiscaliteit ook verder wordt nagedacht over hoe we een verschuiving in transportmodi kunnen realiseren. Ook dat is een manier om de druk op onze wegen te verminderen.

“

AANGEZIEN ONZE SNELWEGEN ALMAAR MEER VERZADIGD RAKEN EN DE ECONOMISCHE VERLIEZEN BIJGEVOLG GROTER WORDEN, IS HET GOED DAT ER NAAST INVESTERINGEN EN FISCALITEIT OOK VERDER WORDT NAGEDACHT OVER HOE WE EEN VERSCHUIVING IN TRANSPORTMODI KUNNEN REALISEREN

”

PIETER TIMMERMANS
CEO VBO FEB

Aanbevelingen voor het regeerakkoord

De mobiliteit in ons land moet ondernemingen in staat stellen op een efficiënte, concurrerende en betrouwbare manier toegang te hebben tot hun grondstoffen en hun goederen/diensten op een even efficiënte, concurrerende en betrouwbare manier te leveren.

Die doelstellingen kunnen als volgt worden bereikt:

1 MOEDIG PUBLIEK-PRIVATE SAMENWERKINGEN AAN VOOR DE FINANCIERING VAN INFRASTRUCTUUR

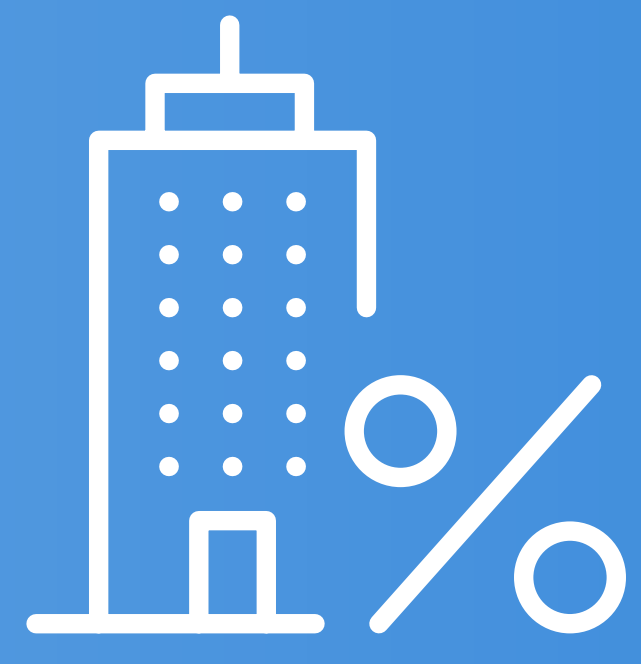
Bij het begin van de nieuwe legislatuur worden ambitieuze investeringsplannen vastgesteld/verbeterd. Publiek-private samenwerkingen kunnen een oplossing bieden voor de financiering van infrastructuur. **Die moet onder de bevoegdheid van één minister vallen**, die de uitdrukkelijke opdracht krijgt om de interfederale coördinatie te verzekeren.

2 IMPLEMENTEER DE RAIL ROADMAP 2030

Het actieplan Rail Roadmap 2030 voor het goederenvervoer per spoor werd opgesteld door 20 belangrijke spelers uit de logistieke sector. De aanbevelingen uit dat actieplan moeten in de praktijk worden gebracht via het zogenaamde 'Goederenplan' van de regering. Het doel daarvan is om **het goederenvolume dat per spoor wordt vervoerd tegen 2030 te verdubbelen**.

3 INTRODUCEER EEN SLIMME KILOMETERHEFFING

Er moet een slimme fiscaliteit worden uitgerold voor alle voertuigen op de weg, waarbij de te betalen belasting afhangt van de gegenereerde collectieve kosten. Concreet: vervuiling en congestie. Dat kan bijvoorbeeld via een **variabele kilometerheffing, ingevoerd over het hele grondgebied, volgens het uur van de dag en de locatie**. Belangrijk is dat de fiscale en administratieve last voor de vervoersintensieve sectoren niet zwaarder wordt en dat men rekening houdt met de internationale concurrentie waaraan onze bedrijven blootstaan. De opbrengsten van de heffing worden direct geïnvesteerd in de verbetering van infrastructuur en vervoersdiensten. Parallel kunnen de taksen op voertuigbezit, zoals de belasting op inverkeerstelling en de verkeersbelasting, worden afgeschaft.

10. Belastingen op arbeid en ondernemingen

Uitdaging

België behoort tot de koplopers in belastingdruk (zowel op kapitaal als op arbeid) binnen de OESO-landen, zowel voor ondernemingen als voor loontrekkenden.

Om investeringen en werkgelegenheid te stimuleren is een beter, stabiel en eenvoudig fiscaal systeem essentieel.

Die hoge belastingdruk, gecombineerd met fiscale onzekerheid, dwingt bedrijven om noodzakelijke investeringen en aanwervingen uit te stellen of zelfs te schrappen. Dat heeft directe en nefaste gevolgen voor de economische groei en werkgelegenheid in ons land.

Rodolphe de Pierpont
Executive Manager van het VBO-competentiecentrum
Fiscaliteit & Investerings

Debat met Melissa Depraetere
Vooruit
[Lees meer](#)

Debat met Bart De Wever
N-VA
[Lees meer](#)

De analyse van Pieter Timmermans
CEO VBO FEB
[Lees meer](#)

Melissa Depraetere over belastingen op arbeid en ondernemingen

Voor Vooruit is een rechtvaardig en efficiënt belastingsysteem een must. Tijdens het debat liet voorzitter Melissa Depraetere vrijwel onmiddellijk weten dat zo goed als iedereen bereid was om mee te werken aan de initiële blauwdruk van minister Van Peteghem.

Volgens Depraetere was het met die blauwdruk mogelijk geweest om op een eerlijke manier de lasten te verdelen en de belastingdruk op arbeid te verlagen. Ze vindt dat mensen die werken te veel belastingen betalen. Werken is goed voor iedereen, zegt Depraetere, en moet aangemoedigd worden, ook fiscaal.

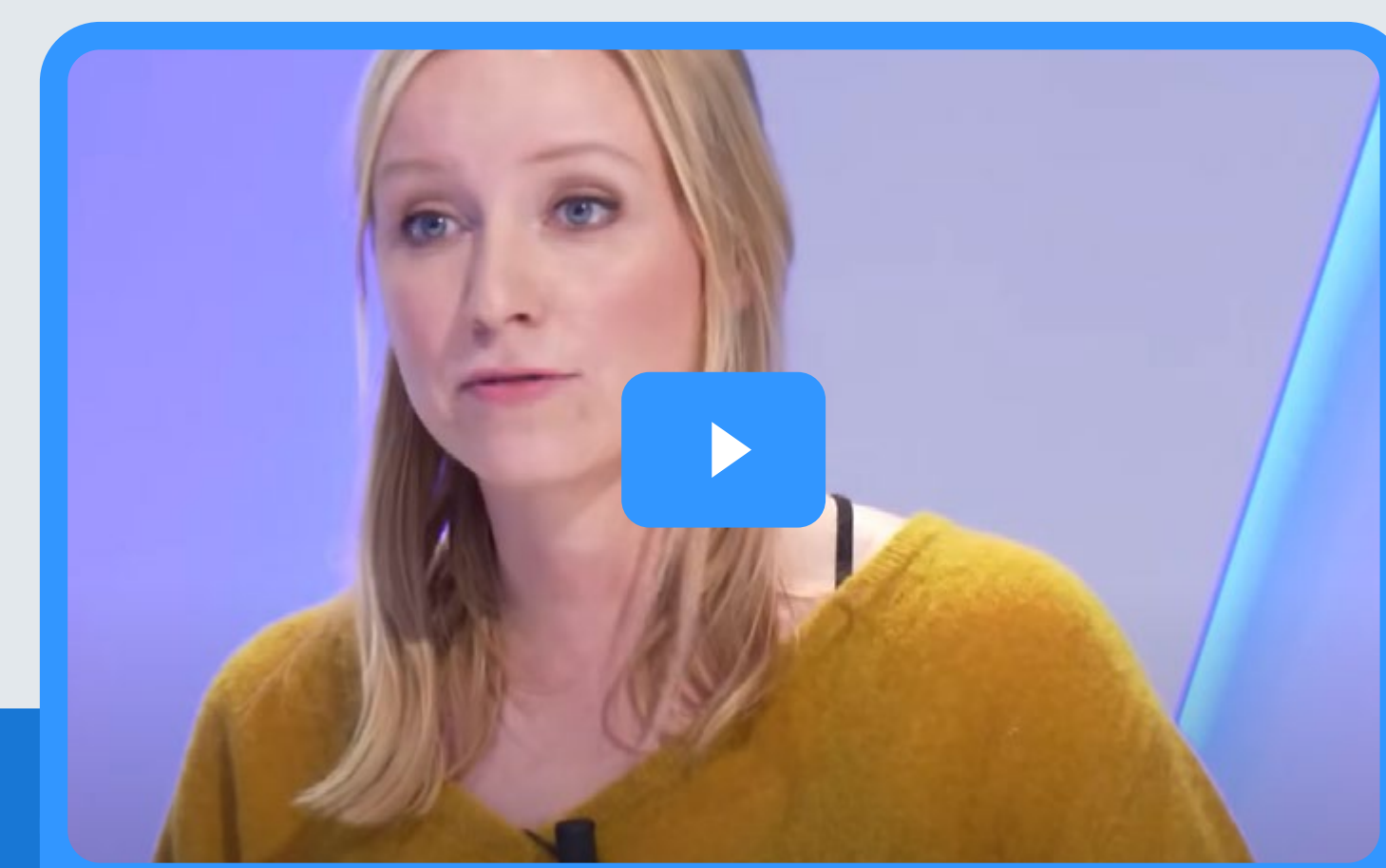
De blauwdruk was tegelijk een opportuniteit om het verschil tussen werken en niet-werken te vergroten. Zo wilden de Vlaamse socialisten een positieve impact genereren voor bedrijven, de begroting en onze economie.

Wanneer het debat zich buigt over de salariswagens, laat de voorzitter weten dat in een ideale wereld werknemers meer nettoloon krijgen en zelfstandig beslissen waaraan ze dat loon spenderen, zoals een bedrijfswagen. Met andere woorden: de bedrijfswagen is niet langer een loonvoordeel. Tegelijk stelt ze vast dat bedrijven door de hoge lasten op arbeid weinig ruimte hebben om de salarissen te verhogen. Ze begrijpt dat het onmogelijk is om de bedrijfswagen als verloningsmiddel af te schaffen zonder flankerende compensatie.

Een van de belangrijkste problemen van ons belastingstelsel is het gebrek aan uniformiteit, dixit **Denis Geers, CEO Graphius**. Hoewel er verschillende systemen bestaan om de fiscaliteit voor bedrijven te optimaliseren, zijn die vaak onbegrijpelijk complex. De overvloed aan premies en belastingaftrekken zorgt voor bijkomende complicaties.

Daarom pleit Geers ervoor om die complexe systemen af te schaffen en te vervangen door een lineaire verlaging van de vennootschapsbelasting. Dat zal leiden tot meer duidelijkheid en voorspelbaarheid voor bedrijven.

En zo komt hij bij een ander belangrijk element: de behoefte aan zekerheid voor bedrijven. **De voortdurend wijzigende spelregels omtrent belastingen en fiscaliteit zorgen voor onzekerheid, vooral voor bedrijven met langetermijninvesteringen**, zoals zijn bedrijf Graphius. Het gebrek aan een stabiel fiscaal beleid maakt het moeilijk om zich te houden aan de langetermijnplannen, met alle kopzorgen van dien.

→ **Bekijk het debat op YouTube**

→ **Raadpleeg de fotogalerij**

→ **Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts**

DENIS GEERS
CEO GRAPHIUS

Bart De Wever over belastingen op arbeid en ondernemingen

Voor de N-VA zijn de beste belastingen (de belastingen die het meest opbrengen), die met een laag basistarief binnen een eenvoudig systeem. Volgens de partij vernietigen te veel belastingen jobs en ontmoedigen ze ondernemers om risico's te nemen. Daarom wil Bart De Wever zowel de personenbelasting, de sociale bijdragen als de vennootschapsbelasting verlagen.

“ EERST DE OVERHEIDSUITGAVEN NAAR OMLAAG, DAN DE BELASTINGEN ”

Een verlaging van de vennootschapsbelasting van 25% naar 20% biedt bedrijven een mooi perspectief. Hij geeft echter ook al mee dat de volgende regering te maken zal krijgen met een bijzonder slechte begrotingstoestand. Volgens hem zal er de komende jaren weinig ruimte zijn voor belastingverlagingen.

De Wever vreest dat eerst een periode van moeilijke overheidssaneringen nodig zal zijn vooraleer er ruimte ontstaat voor nieuwe belastingverlagingen. Hij wil daarom eerst de overheid op dieet zetten. Voor hem moeten de overheidsuitgaven eerst naar omlaag, alvorens de belastingen kunnen dalen.

→ Bekijk het debat op YouTube

→ Raadpleeg de fotogalerij

→ Luister op Spotify
Luister op Apple Podcasts

Wat leren we hieruit?

Belastingen blijven een raar beestje. Iedereen is het erover eens dat we te veel belastingen betalen. Toch slagen we er niet in om ons belastingstelsel grondig te hervormen.

Hoewel eensgezindheid bestaat over de grondslagen, met name 'eerlijkere, eenvoudigere en minder belastingen', raakt de uitwerking vaak door politieke discussies ondergesneeuwd.

Twee belangrijke punten uit het debat wil ik zeker aanhalen:

1. Voor de socialisten van Vooruit moet het verschil tussen werken en niet-werken groter worden. Werken moet netto meer lonen. En dat via een 'eerlijke fiscaliteit'. Op zich een goed voornemen. Al stel ik me wel vragen bij wat ze verstaan onder 'eerlijke fiscaliteit'. Met het einde van deze legislatuur in zicht is het namelijk verleidelijk om met 'verkiezingsvriendelijke' maatregelen te goochelen die in fine niet tegemoetkomen aan de maatschappelijke uitdagingen. En waarvan de financiering in het kamp van de bedrijfswereld wordt geduwd.
2. Budgettaire besognes beperken onze bewegingsvrijheid. Een terecht pijnpunt waarop Bart De Wever wees, is de zorgwekkende begrotingstoestand. Politieke partijen kunnen in de aanloop naar de verkiezingen veel beloven, maar uiteindelijk zullen de rode cijfers van onze overheid veel, zo niet alles bepalen.

“

MET HET EINDE VAN DEZE LEGISLATUUR IN ZICHT IS HET VERLEIDELIJK OM MET 'VERKIEZINGSVRIENDELIJKE' MAATREGELEN TE GOOCHELEN DIE IN FINE NIET TEGEMOETKOMEN AAN DE MAATSCHAPPELIJKE UITDAGINGEN. EN WAARVAN DE FINANCIERING IN HET KAMP VAN DE BEDRIJFSWERELD WORDT GEDUWD

”

PIETER TIMMERMANS
CEO VBO FEB

Aanbevelingen voor het regeerakkoord

We moeten inzetten op een eenvoudige fiscaliteit die werken én ondernemen belooft en transities bevordert.

Die doelstellingen kunnen als volgt worden bereikt:

1 CREËER EEN STABIEL BELASTINGSYSTEEM

Voor het stimuleren van investeringen en werkgelegenheid is een beter belastingsysteem essentieel. Bedrijven hebben behoefte aan stabiliteit, eenvoud en voorspelbaarheid. Bij hun investerings- en aanwervingskeuzes houden bedrijven rekening met de fiscale realiteit, maar ook met de situatie in andere landen. Als we ons land vergelijken met andere landen, zien we duidelijk veel ruimte voor verbetering.

2 MAAK DE VENNOOTSCHAPS-BELASTING COMPETITIEVER

Om zowel ondernemerschap als investeringen te stimuleren, zou het nuttig zijn om het **vennootschapsbelastingtarief (aangifte in de vennootschapsbelasting) van 20% dat van toepassing is op de eerste 100.000 euro, geleidelijk uit te breiden naar 200.000 euro** voor alle ondernemingen. Tegelijk is het cruciaal om de hervorming en de aanzienlijke versterking van de investeringsaftrek verder te zetten om de noodzakelijke transitie te vergemakkelijken én te versnellen..

3 ZORG VOOR EEN EERLIJKE BELONING VOOR WERKNEMERS

We moeten arbeid aantrekkelijker en lonender maken. Dat kan door het belastingstelsel te moderniseren en de fiscale en parafiscale druk op arbeid te verminderen. Bedrijven ervaren ongekende problemen bij het aanwerven, grotendeels als gevolg van de werkgelegenheids- en promotievallen. Een radicale hervorming van de belastingschalen van de personenbelasting is dan ook noodzakelijk. De laagste belastingschijven moeten breder worden en **het tarief van 40% zou moeten dalen naar 35%**. De totale fiscale en parafiscale druk op inkomen zou nooit boven de 50% mogen uitstijgen.

Let's Talk Elections met de premier en minister-presidenten

In aanloop naar de verkiezingen hebben we de premier en de minister-presidenten van Vlaanderen, Brussel en Wallonië gevraagd terug te kijken op de afgelopen legislatuur. Hoe evalueren zij de afgelopen regeerperiode? En welke prioriteiten stellen ze in een volgende regering? Hoe evalueren ze de relaties tussen bedrijfsleven en politiek? U verneemt het hier.

GESPREK MET
ALEXANDER DE CROO
Premier van België

→ Let's talk met Alexander De Croo

GESPREK MET
JAN JAMBON
Minister-president van de Vlaamse Regering

→ Let's talk met Jan Jambon

GESPREK MET
RUDI VERVOORT
Minister-president van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

→ Let's talk met Rudi Vervoort

GESPREK MET
ELIO DI RUPO
Minister-president van de Waalse Regering

→ Let's talk met Elio Di Rupo

GenTonic |||| voor een beter België

De jongeren aan het woord

In het kader van zijn 'Let's Talk Elections'-campagne organiseerde het VBO op 19 maart 'GenTonic', een debat met de voorzitters van de jongerenafdelingen van de Belgische politieke partijen (Mouvement des Jeunes Socialistes, Jeunes MR, DéFI Jeunes, Génération Engagée, Jong N-VA, Jong VLD, Jong Groen, Jongsocialisten en Jong cd&v).

GenTonic was bij uitstek een moment waarop we samen met de aanstormende generatie politici en jonge ondernemers verder wilden kijken dan de kaap van de komende verkiezingen. Minstens zo ver als de horizon van 2030.

De vragen werden gesteld, de antwoorden kwamen. Verrassend vaak in een geest zoekend naar compromis, samenwerking, zonder politiek gekissebis. We zoomden in op vier thema's: 'energie & klimaat', 'arbeidsmarkt & opleiding', 'belastingen & loonbeleid' en 'Europa'. **Pieter Timmermans, CEO VBO:** "Wat opviel: het gros van de 'jonge' antwoorden ligt in lijn met de visie en oplossingen uit ons eigen VBO-verkiezingsmemorandum".

Enkele voorbeelden:

- "Als we mensen netto meer willen geven, dan moet het initiële fiscale hervormingsplan van minister Vincent Van Peteghem in het volgende regeerakkoord." – **Nathalie Lambrecht, Jong cd&v**
- "Mensen komen veel te snel in de hoogste belastingschaal terecht. De schalen moeten breder." – **Jeroen Bergers, Jong N-VA**
- "Een energiemix met kernenergie is nodig om onze energieafhankelijkheid te compenseren." – **Laura Hidalgo, Jeunes MR**
- "We moeten werk maken van een aanklappende en activerende arbeidsmarktbeleid." – **Sepp Tyvaert, Jong VLD**
- "Talent heeft ons land op overschot, maar dat zijn ruwe diamanten die we moeten slijpen, digitale vaardigheden aanleren, bedrijfsbeheer ook." – **Jean Kitenge, DéFI Jeunes**

Over Europa was de eensgezindheid groot. "De EU biedt jongeren een hoopvol perspectief", klonk het unisono.

Het VBO is, ondanks de gezegende leeftijd van 129 jaar, dan toch niet 'la vieille dame', zoals wel eens wordt beweerd, maar wel een organisatie die, jong van geest, volop de kaart van de toekomst trekt.

“ DIT EVENEMENT WAS EEN KANS OM JONGEREN RECHTSTREEKS AAN TE SPREKEN EN HUN STEM TE LATEN HOREN ”

We zagen en hoorden de overtuiging van de toekomstige stuurder van ons land. Een enthousiaste generatie die goed voorbereid staat te trappelen om beter te doen, voor een beter België, morgen en overmorgen.

→ [Bekijk de GenTonic aftermovie op YouTube](#)

Leden-sectorfederaties van het VBO

Zo'n 50 toonaangevende sectorfederaties zijn lid van het VBO en vertegenwoordigen meer dan driekwart van de economische activiteit in ons land.

Effectieve leden

AWDC
ANTWERP WORLD
DIAMOND CENTRE

BEDRIJFSGROEPERING
ZANDGROEVEN

APEG
B VBO
ASSOCIATION PROFESSIONNELLE
DES ENTREPRISES DE GARDIENNAGE ASBL
BEROEPSVERENIGING
VAN BEWAKINGSONDERNEMINGEN VZW

CIMABEL VZW/ASBL

Creamoda
Belgian fashion

Embuild
THE BELGIAN CONSTRUCTION
ASSOCIATION

essencia

Febeleg

Febelegra
united in
graphics

comeos

febelfin

WERKGEVERFEDERATIE
VOOR DE INTERNATIONALE HANDEL
HET VEEVOER EN DE LOGISTIEK

Fevia

FEBELCEM

FEBE

IRE
INSTITUUT VAN
DE BEDRIJFSREVISOREN
INSTITUT DES RÉVISEURS
D'ENTREPRISES

INDUFED
Sustainable
goods

Fedustria

FEDIEX
FEDERATION DE L'INDUSTRIE ET DES
VERBOD VAN ONTOIKINGSEBEDIJVEN

.AGORIA

denuo

Synerggrid

Network
for work
Federgon

cepa

Energia
TOWARDS SUSTAINABLE MOBILITY & ENERGY

FEBETRA

FEDNOT

GSV

TRAXIO
MOBILITY RETAIL AND TECHNICAL DISTRIBUTION

ABSU | UGBN

assuralia

ORI

USS
SOCIALE SECRETARIATEN • SECRETARIATS SOCIAUX

BBVP

Koninklijke
Belgische
Redersvereniging

uia
Voucher Issuers Association

fbaa
FEDERATIE VAN BELGISCHE
AUTOCAR- EN AUTOBUS-
DRIVERS

upca
union professionnelle
de courtiers d'assurance

bvbm
beroepsvereniging van
verzekeringmakelaars

Toetredende leden

PensioPlus

BOIS HOUT
BELGISCHE
HOUTCONFERATIE
CONFÉDÉRATION
BELGE DU BOIS

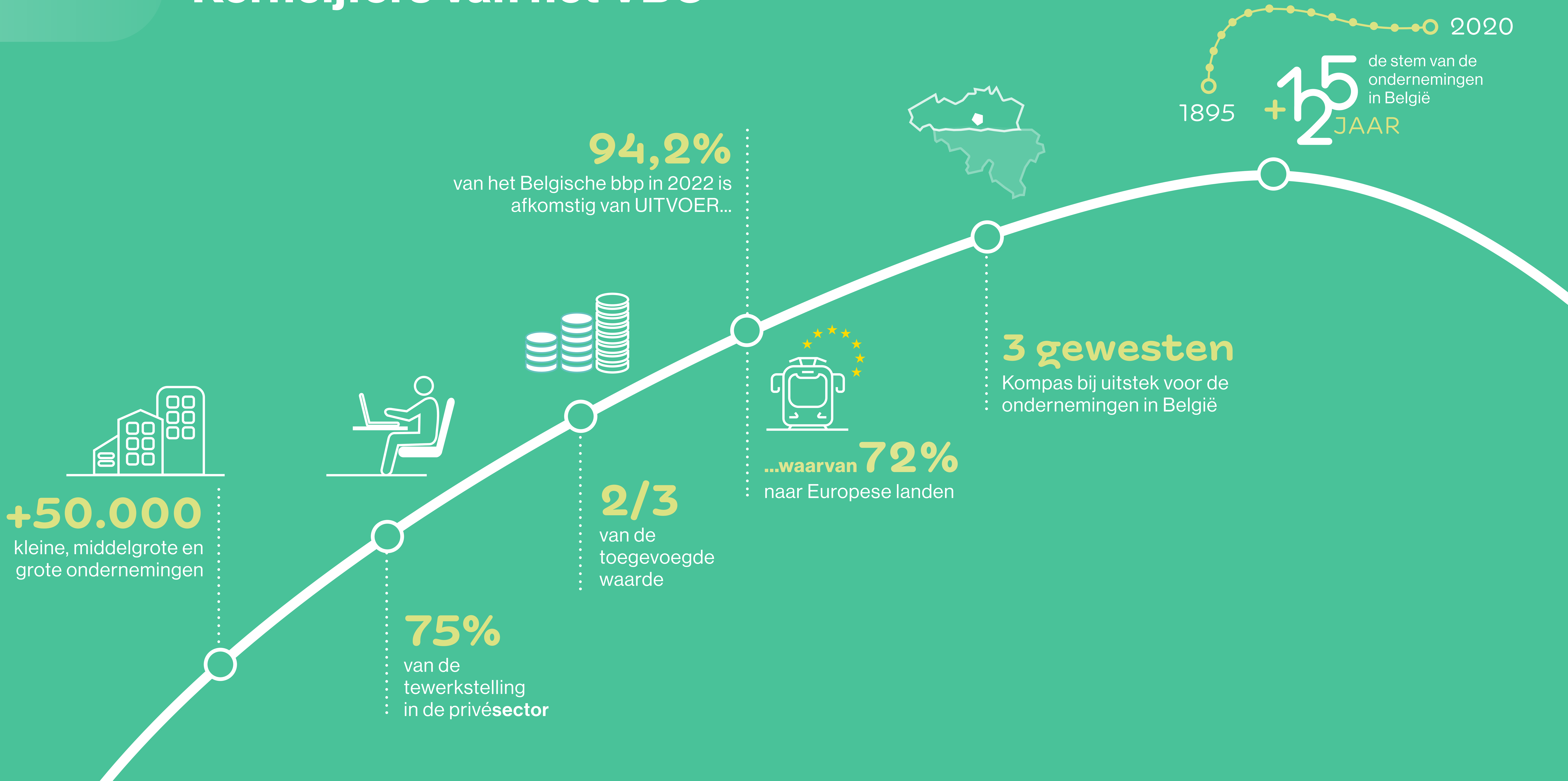
LEDER
CURINS
LE BE
BE

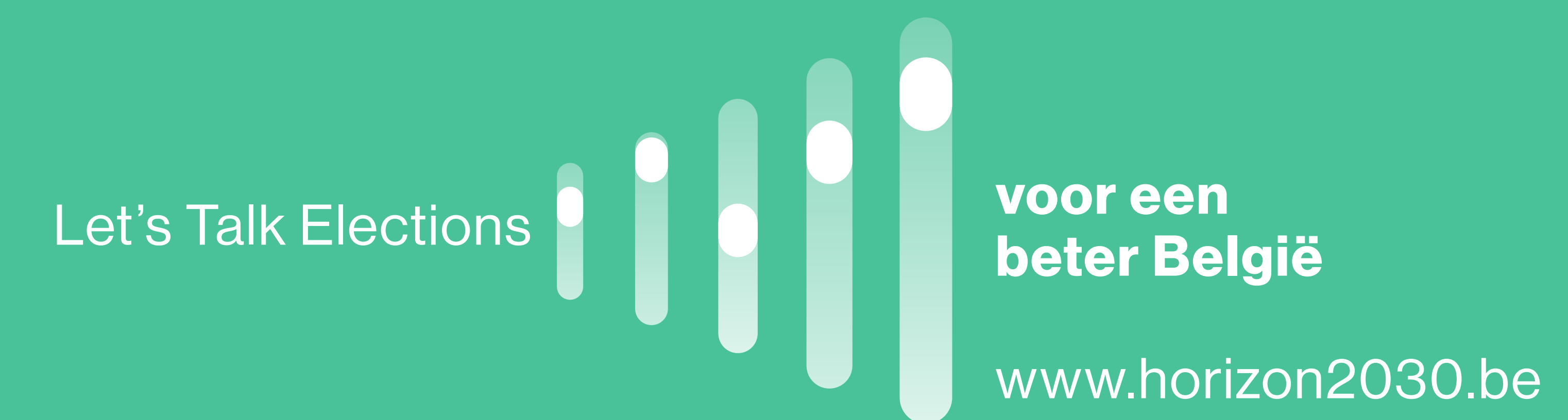
S B D

valipac
FOR A SUSTAINABLE FUTURE

Belgische
SPAARBANKEN-
VERENIGING

Kerncijfers van het VBO

Let's Talk Elections voor een beter België

© 2024

REDACTIE	Alexander Verstappen (VBO), Johan Van Praet (VBO)
VERTALING & REVISIE	Vertaaldienst VBO FEB, Hilde De Brandt (Taal voor straks)
VORMGEVING	Landmarks
FOTOGRAFIE & ILLUSTRATIES	Belga, Kwin, Triptyque
ISBN	9789464988109
WETTELIJK DEPOT	D/2024/0140/12
VERANTWOORDELIJKE UITGEVER	Stefan Maes, Ravensteinstraat 4, 1000 Brussel
PUBLICATIEDATUM	April 2024

Ce livre numérique est également disponible en français.

Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de publicatieverantwoordelijke.

Het VBO, dé stem van de ondernemingen in België, staat – via een 50-tal leden-sectorfederaties – voor meer dan 50.000 kleine, middelgrote en grote ondernemingen die 75% van de tewerkstelling in de private sector voor hun rekening nemen. Onze leden zorgen voor 80% van de export en creëren 2/3 van de toegevoegde waarde in ons land.

Als enige overkoepelende interprofessionele werkgeversorganisatie vertegenwoordigen we ondernemingen uit de drie gewesten van ons land.

Lees onze recentste publicaties op onze website www.vbo-feb.be